

Henrietta Mikkola

TASA-ARVON VIESTINVIEJÄT
Feministiset narratiivit Ranskan, Espanjan ja Saksan
ulkopolitiikassa

TIIVISTELMÄ

Henrietta Mikkola: ”Tasa-arvon viestinviäjät: Feministiset narratiivit Ranskan, Espanjan ja Saksan ulkopoliitikassa”
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Kansainvälinen politiikka
Kesäkuu 2025

Feministinen ulkopoliittika on noussut viime vuosikymmenen aikana merkittäväksi ilmiöksi kansainvälisessä politiikassa. Vuonna 2014 Ruotsi julisti ensimmäisenä maana ottavansa käyttöön feministisen ulkopoliittikan, mikä merkitsi uudenlaisen arvolähtöisen lähestymistavan syntymistä ulkopoliittikan kentälle. Tämän jälkeen useat valtiot ovat seuranneet esimerkkiä, ja feministinen ulkopoliittika on alkanut vakiintua osaksi valtioiden ulkopoliittisia strategioita. Feministinen ulkopoliittika haastaa perinteisiä, sukupuolittuneita ja turvallisuuskeskeisiä ulkopoliittisia käytäntöjä sekä pyrkii asettamaan sukupuolten tasa-arvon ja ihmisoikeudet ulkopoliittikan keskiöön. Tässä tutkielmassa feminististä ulkopoliittikkaa tarkastellaan pehmeän vallankäytön välineenä, jonka avulla valtiot paitsi edistävät tasa-arvoa kansainvälisesti, myös rakentavat omaa arvolähtöistä identiteettiään ja vahvistavat kansainvälistä uskottavuuttaan. Tutkielman tavoitteena on selvittää, millaisia strategisia narratiiveja valtiot rakentavat feministisen ulkopoliittikan avulla ja miten nämä narratiivit heijastavat valtion ulkopoliittisia tavoitteita ja arvoja.

Tutkielman teoreettinen viitekehys yhdistää kansainvälisen politiikan feministisen teorian ja strategisten narratiivien käsitteen. Feministinen teoria tarjoaa välineitä sukupuolittuneiden valtarakenteiden ja normatiivisten käytäntöjen kriittiseen tarkasteluun, kun taas strategisten narratiivien käsite mahdollistaa analyysin siitä, miten valtiot rakentavat ja välittävät ulkopoliittista identiteettiään kansainväliselle yleisölle. Aineistona toimivat Ranskan, Espanjan ja Saksan feminististä ulkopoliittikkaa käsittelevät ohje- ja strategiadokumentit. Näitä dokumentteja analysoidaan teoriaohjaavan sisällönanalyysin menetelmällä. Tutkielma keskittyy siihen, miten feminismi ymmärretään kussakin maassa ja millaista kuvaa valtiot pyrkivät itsestään rakentamaan feministisen ulkopoliittikkansa kautta.

Tutkielman tulokset osoittavat, että vaikka feministisen ulkopoliittikan painotuksissa on eroja, tarkastellut valtiot rakentavat varsin yhtenäisiä narratiiveja itsestään tasa-arvon edistäjinä. Ranska näyttäytyy liberaalifeministisen lähestymistavan edustajana, korostaen erityisesti naisten ja tyttöjen oikeuksia. Saksa ja osittain myös Espanja puolestaan painottavat intersektionaalista lähestymistapaa, jossa huomioidaan risteävät syrjinnän muodot ja niiden vaikutus tasa-arvon toteutumiseen. Kaikissa kolmessa maassa feministinen ulkopoliittika toimii välineenä arvolähtöisen ja vastuullisen kansainvälisen toimijan identiteetin rakentamisessa. Tutkielma syventää ymmärrystä feministisestä ulkopoliittikasta osana kansainvälisen politiikan symbolista ja strategista viestintää sekä tuo esiin, miten tasa-arvopoliittikkaa hyödynnetään osana valtion pehmeää vallankäyttöä Euroopan kontekstissa.

Avainsanat: feministinen ulkopoliittika, feministinen teoria, pehmeä valta, strategiset narratiivit, normit

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

TEKOÄLYN KÄYTTÖ OPINNÄYTTEESSÄ

Opinnäytteessäni on käytetty tekoälysovelluksia:

- Ei
- Kyllä

Ilmoitukseni mukaan olen käyttänyt opinnäytteessäni tutkielmanprosessin aikana seuraavia tekoälysovelluksia:

Tekoälysovellusten nimet ja versiot:

- Microsoft Copilot

Käyttötarkoitus:

- Microsoftin Copilot-sovellusta apuna käännöstyössä sekä kielenhuollon apuna, kuten tekstin muotoilussa ja rakenteen parantamisessa.

Osiot, joissa tekoälyä on käytetty:

- Olen käyttänyt edellä mainittua tekoälyä kielehuollossa läpi tutkimuksen.

Olen tietoinen siitä, että olen täysin vastuussa koko opinnäytteeni sisällöstä, mukaan lukien osat, joissa on hyödynnetty tekoälyä, ja hyväksyn vastuun mahdollisista eettisten ohjeiden rikkomuksista.

Sisällys

1.	JOHDANTO	1
2.	MITÄ ON FEMINISTINEN ULKOPOLITIikka?	3
2.1.	Sukupuolten tasa-arvo ulkopoliitiikan keskiössä	4
2.2.	Muutoksellista politiikkaa vai tekopyhää julistusta?	7
3.	FEMINISTINEN JA NARRATIIVINEN VIITEKEHYS	9
3.1.	Liberaali ja intersektionaalinen feministinen teoria	10
3.2.	Strategiset narratiivit pehmeän vallankäytön välineenä	13
4.	TUTKIMUSAINEISTO JA -MENETELMÄ	16
4.1.	Aineistona eurooppalaiset feministisen ulkopoliitiikan ohjedokumentit	16
4.2.	Menetelmänä vertaileva sisällönanalyysi	18
5.	ANALYYSI FEMINISTISISTÄ NARRATIIVEISTA KOLMEN EU-MAAN ULKOPOLITIIKASSA	20
5.1.	Ranskan feministisen ulkopoliitiikan narratiivit	20
5.1.1.	<i>Ranskan identiteettinarratiivit</i>	21
5.1.2.	<i>Ranskan teemanarratiivit</i>	22
5.1.3.	<i>Ranskan järjestelmänarratiivit</i>	24
5.2.	Espanjan feministisen ulkopoliitiikan narratiivit	25
5.2.1.	<i>Espanjan identiteettinarratiivit</i>	25
5.2.2.	<i>Espanjan teemanarratiivit</i>	26
5.2.3.	<i>Espanjan järjestelmänarratiivit</i>	27
5.3.	Saksan feministisen ulkopoliitiikan narratiivit	28
5.3.1.	<i>Saksan identiteettinarratiivit</i>	29
5.3.2.	<i>Saksan teemanarratiivit</i>	29
5.3.3.	<i>Saksan järjestelmänarratiivit</i>	31
6.	JOHTOPÄÄTÖKSET	31
	LÄHTEET	34

1. JOHDANTO

Sukupuolten tasa-arvo on noussut yhä keskeisemmäksi teemaksi kansainvälisessä politiikassa. Samaan aikaan, kun sitä vastaan kohdistuvat hyökkäykset ovat voimistuneet maailmanlaajuisesti oikeistopopulismin ja illiberaalin demokratian nousun myötä, yhä useampi valtio tukee sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviä normeja (Achilleos-Sarll ym. 2022, 2; Aggestam & True 2020, 1454; Robinson 2021, 23; Rosén Sundström & Elgström 2020, 419). Viime vuosikymmeninä sukupuolten tasa-arvon saralla on saavutettu merkittäviä kansainvälisiä virstanpylväitä, kuten Yhdistyneiden kansakuntien (YK) Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus (CEDAW) vuonna 1979 sekä YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1325 naisista, rauhasta ja turvallisuudesta vuonna 2000 (Aggestam & True 2020, 143–144). Myös monet yksittäiset valtiot ovat ottaneet tässä asiassa aktiivisen roolin omaksumalla ulkopoliittikaansa sukupuolten yhdenvertaisuutta edistäviä normeja (Aggestam ym. 2019, 30).

Noin vuosikymmen sitten pinnalle nousi termi feministinen ulkopoliittikka, kun vuonna 2014 Ruotsin silloinen ulkoministeri Margot Wallström julisti maan alkavan soveltaa tätä lähestymistapaa ulkopoliittikassaan (SVT Nyheter 2014). Tämän jälkeen useat valtiot Euroopassa, Pohjois- ja Etelä-Amerikassa sekä Pohjois- ja Länsi-Afrikassa ovat osoittaneet kiinnostuksensa aihetta kohtaan tai ottaneet käyttöönsä oman versionsa siitä (Achilleos-Sarll ym. 2022, 3).¹ Vaikka Ruotsi luopui Kristerssonin hallituksen myötä feministisestä ulkopoliittikastaan vuonna 2022 (SVT Nyheter 2022), on arvioitu, että kiinnostus lähestymistapaa kohtaan on edelleen esimerkiksi Euroopan unionissa (EU) vahva (Guerrina ym. 2023, 486). Achilleos-Sarll ja kumppanit (2022, 23) ovatkin esittäneet, että feminististä ulkopoliittikkaa voidaan pitää uudenlaisena, yhä vakiintuneempuna valtiollisena lähestymistapana ulkopoliittikkaan.

Ulkopoliittikkaa on perinteisesti pidetty sukupuolettomana toimintana (Smith 2020, 132). Feministinen ulkopoliittikka eroaa tästä perinteisestä lähestymistavasta haastamalla sen sukupuolittuneita toimintamalleja ja turvallisuuskäsityksiä. Feminismi pyrkii purkamaan seksistisiä valtarakenteita ja

¹ Seuraavat maat ovat julkisesti ilmoittaneet ottavansa käyttöön feministisen ulkopoliittikan: Ruotsi (2014), Canada (2017), Luxemburg (2018), Ranska (2019), Meksiko (2020), Saksa, Skotlanti, Espanja ja Libya (2021), Kolumbia, Alankomaat, Chile ja Liberia (2022) sekä Mongolia, Argentiina ja Slovenia (2023) (Thompson ym. 2023). Näistä maista ainakin Ruotsi ja Argentiina ovat luopuneet feministisestä ulkopoliittikasta oikeistolaisemman hallituksen valtaannousun jälkeen. Äärioikeiston vaalimenestyksen jälkeen myöskään Alankomaat ei ole enää korostanut feminististä ulkopoliittikkaansa entiseen tapaan. (Thomson & Wehner 2025, 19.)

uskomusta, jonka mukaan sukupuoli määrittää yksilön roolin yhteiskunnassa (Foster & Markham 2023, 2, 28.) Ilmiön leviämisestä huolimatta sille ei ole olemassa yksiselitteistä, kaiken kattavaa määritelmää. Ulkoministeriön (2022) mukaan feministisellä ulkopolitiikalla tarkoitetaan ”naisten ja tyttöjen osallistumista läpileikkaavasti ulkopolitiikan jokaisella osa-alueella sekä heidän voimaantumistaan päätöksenteossa”. Tiivistetysti keskeistä tässä lähestymistavassa on sukupuolten tasa-arvon nostaminen keskiöön ja sen edistäminen laajasti kaikessa valtion ulkopoliittisessa toiminnassa. Käytännössä feministinen ulkopolitiikka kuitenkin näyttäytyy eri tavoin kussakin sitä soveltavassa maassa.

Thomson (2022, 3) esittää, että feministisessä ulkopolitiikassa ei ole kyse niinkään tietyistä toimintatavoista, vaan se on viesti siitä, että valtio on sitoutunut kansainvälisiin liberaaleihin normeihin ja instituutioihin. Feministinen ulkopolitiikka on siten valtiolle myös symbolinen väline rakentaa imagoa kansainvälisellä areenalla. Se tarjoaa valtiolle mahdollisuuden profiloitua arvolähtöisenä ja sukupuolten tasa-arvoa edistävänä toimijana, mikä voi vahvistaa sen pehmeää valtaa ja kansainvälistä uskottavuutta. Vaikka feministisestä ulkopolitiikasta on kasvava määrä tutkimusta, meiltä puuttuu edelleen kattava ymmärrys siitä, mitä valtiot pyrkivät tällä politiikalla viestimään kansainväliselle yleisölle (ibid.). Tämän ymmärryksen syventämiseksi tarkastelen tässä tutkielmassa, millaisia narratiiveja valtiot rakentavat itsestään feministisen ulkopolitiikan kautta.

Tutkielman teoreettisena viitekehyksenä toimii feministinen teoria ja strategisten narratiivien käsite. Feministinen ulkopolitiikka linkittyy olennaisesti kansainvälisen politiikan feministiseen teoriaan, sillä se mahdollistaa valtasuhteiden, sukupuolen ja normatiivisten rakenteiden kriittisen tarkastelun ulkopolitiikan kontekstissa. Tämä näkökulma on erityisen relevantti, kun tarkastellaan feministisen ulkopolitiikan kaltaista politiikkakehystä, joka itsessään pyrkii muuttamaan vakiintuneita, usein maskuliiniseksi miellettyjä turvallisuus- ja valtapolitiikan toimintatapoja. Strategisten narratiivien käsite puolestaan tarjoaa työkalun analysoida, miten valtiot rakentavat ja välittävät identiteettiään sekä ulkopoliittisia tavoitteitaan kansainväliselle yleisölle. Näiden kahden teoreettisen näkökulman yhdistäminen mahdollistaa syvällisen analyysin siitä, miten feministinen ulkopolitiikka esitetään ja mitä tällä narratiivilla pyritään viestimään.

Valtaosa tutkimuskirjallisuudesta keskittyy maihin, jotka ensimmäisenä omaksuivat feministisen ulkopolitiikan, kuten Ruotsiin. Euroopan kontekstissa systemaattinen tarkastelu on kuitenkin edelleen vähäistä, mikä muodostaa selkeän aukon tutkimuskirjallisuudessa. Tämän vuoksi olen valinnut tutkimuksen kohteiksi kolme keskeistä Euroopan unionin jäsenvaltiota: Ranskan, Espanjan ja Saksan. Näillä valtioilla on kokonsa puolesta merkittävä taloudellinen ja poliittinen painoarvo Euroopassa, mikä

antaa niille huomattavaa vaikutusvaltaa EU:n politiikan painopisteiden, päätöksenteon ja kansainvälisten ilmiöiden kehityssuuntien muovaamisessa. Lisäksi ne ovat tällä hetkellä ainoat EU-maat, jotka ovat ilmaisseet selkeän sitoutumisensa feministiseen ulkopolitiikkaan julkaisemalla aihetta käsitteleviä ohje- ja strategiadokumentteja.

Kyseiset ohjedokumentit toimivat myös tutkielman aineistona, jota analysoin tutkielmassa teoriaohjaavan sisällönanalyysin menetelmällä. Edellä mainitun viitekehyksen kautta tarkastelen tutkimuskysymystäni: *Millaisia feministisiä narratiiveja Ranskan, Espanjan ja Saksan feministisen ulkopolitiikan ohjedokumenteilla pyritään luomaan?* Vertailemalla havaintojani pyrin edistämään ymmärrystä siitä, miten feministinen ulkopolitiikka näyttäytyy Euroopan kontekstissa ja millaista kuvaa itsestään valtiot pyrkivät tällä edistämään.

Aloitan tutkielman esittelemällä feministisen ulkopolitiikan käsitteen, sen keskeiset periaatteet sekä sen aseman kansainvälisessä politiikassa. Tämän jälkeen siirryn teoreettiseen viitekehykseen, jossa yhdistän feministisen teorian ja strategisten narratiivien käsitteen tarkastellakseni, miten valtiot rakentavat ja viestivät feminististä ulkopoliittista identiteettiään. Kolmannessa luvussa perustelen tarkemmin tutkielman rajauksen, mukaan lukien aineiston valinnan ja teoriaohjaavan sisällönanalyysin lähestymistavan. Analyysiosiossa tarkastelen Ranskan, Espanjan ja Saksan feministisen ulkopolitiikan ohjedokumentteja ja niissä rakentuvia strategisia narratiiveja vertailevasti. Päätän tutkielman kokoamalla keskeiset havainnot ja pohtimalla niitä suhteessa feministiseen ulkopolitiikkaan Euroopan kontekstissa sekä tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin.

2. MITÄ ON FEMINISTINEN ULKOPOLITIikka?

Feministisen ulkopolitiikan pioneerina pidetään Ruotsia, sillä se oli ensimmäinen valtio, joka nimenomaisesti määritteli ulkopolitiikkansa feministiseksi (Achilleos-Sarll ym. 2022, 4; Thompson & Clement 2019, 76). Feministisen ulkopolitiikan historia ei kuitenkaan ole näin yksiselitteinen. Achilleos-Sarll ja kumppanit (2022, 4) kritisoivat näkökulmaa, jonka mukaan feministinen ulkopolitiikka olisi globaalin pohjoisen keksimä käytäntö, joka on sittemmin levinnyt muihin osiin maailmaa. Lisäksi tutkijat kritisoivat vallitsevaa ajatusta, jonka mukaan feministinen ulkopolitiikka olisi lähtöisin valtioilta (ibid.). Esimerkiksi Zhukovan ja kumppaneiden (2022, 196) mukaan feministisen ulkopolitiikan käsite esiintyi akateemisessa keskustelussa jo ennen Ruotsin virallista termin käyttöä. Kertomus Ruotsin keksimästä feministisestä ulkopolitiikasta saattaa sivuuttaa vuosisatojen ajan ympäri maailmaa harjoitetun

feministisen aktivismin, tutkimuksen ja päätöksenteon (Achilleos-Sarll ym. 2022, 4). Vaikka Ruotsille ei voida täysin antaa kunniaa uuden politiikan keksimisestä, Wallströmin ansioksi voidaan lukea se, että hän avasi tilaa keskustelulle valtioiden roolista feminististen ihanteiden edistämässä (Guerrina ym. 2023, 485) sekä toi feministisen ulkopolitiikan käsitteen kiistatta laajan yleisön tietoisuuteen.

Feministinen ulkopolitiikka ei ole siis täysin uusi ilmiö, vaan sitä on edeltänyt useita sukupuolten tasa-arvon huomioivia kansainvälisiä sopimuksia ja ulkopoliittisia linjauksia (Thompson & Clement 2019, 76). Viime vuosikymmeninä on saavutettu merkittäviä kansainvälisiä sukupuolten tasa-arvon virstanpylväitä, kuten YK:n Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus (CEDAW) vuodelta 1979, Pekingin julistus ja toimintaohjelma vuodelta 1995 sekä YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1325 naisista, rauhasta ja turvallisuudesta vuodelta 2000 (Thomson 2022, 8). Erityisesti päätöslauselma 1325 on usein nostettu esiin feministisen ulkopolitiikan muotoutumiseen keskeisesti vaikuttaneena edistysaskeleena (Aggestam ym. 2019, 24; Aggestam & Bergman-Rosamond 2016, 324). Päätöslauselman myötä naisten oikeuksien agenda sijoitettiin ensimmäistä kertaa kansallisen ja globaalin turvallisuuden asialistalle (Aggestam & Bergman-Rosamond 2016, 323).

Vaikka päätöslauselma 1325 on saanut myös kritiikkiä, sitä on pidetty merkittävimpana feministisenä kansainvälisenä poliittisena kehyksenä (Achilleos-Sarll ym. 2022, 23).² Se on rakentanut pohjan sukupuolten tasa-arvoa edistävälle normeille (Zhukova ym. 2022, 197) ja tarjonnut valtioille kannustimia niiden edistämiseen (Aggestam & True 2020, 157). Feministisen ulkopolitiikan voidaan näin ollen katsoa rakentuvan johdonmukaisesti osaksi sukupuolten tasa-arvon edistämiseen tähtäävää kansainvälistä kehityskulkua, joka on muotoutunut yli kolmen vuosikymmenen aikana (Thomson 2022, 8). Feministinen ulkopolitiikka vie kuitenkin näitä tavoitteita vielä pidemmälle. Se ei tyydy vain naisten osallistumisen lisäämiseen, vaan pyrkii muuttamaan itse ulkopolitiikan ja turvallisuuden tekemisen tapaa. (Foster & Markham 2023, 47.)

2.1. Sukupuolten tasa-arvo ulkopolitiikan keskiössä

Vaikka yhä useammat valtiot ovat viimeisen vuosikymmenen aikana seuranneet Ruotsin esimerkkiä ja alkaneet soveltaa feminististä ulkopolitiikkaa, käsitteelle ei ole muodostunut yksiselitteistä määritelmää. Yhteisen määritelmän puute ei toistaiseksi näytä estäneen ilmiön leviämistä (Mandal 2024, 401), mutta

² Päätöslauselma 1325 on saanut kritiikkiä muun muassa siitä, että se esittää naiset lähinnä uhreina ja rauhanrakentajina, vahvistaen sukupuolistereotyyppioita, eikä ei puutu riittävästi rakenteellisiin esteisiin, vallan epätasaiseen jakautumiseen tai eriarvoisuuden sosioekonomisiin syihin (Foster & Markham 2023, 32).

se saattaa tulevaisuudessa vaikuttaa kielteisesti, esimerkiksi siten, että hallitukset eivät ota feminististä ulkopoliittikkaa käyttöön (Thompson & Clement 2019, 77). Feminististä ulkopoliittikkaa tulkitaan eri tavoin niin eri toimijaryhmissä, kuten tutkijoiden, valtioiden ja kansalaisjärjestöjen keskuudessa (Guerrina ym. 2023, 486), kuin myös ryhmien sisällä.

Kun Ruotsi otti käyttöön feministisen ulkopoliittikan, se rakensi sen pohjaksi niin sanotun kolmen R:n periaatteen: (1) oikeudet (engl. *rights*), (2) resurssit (engl. *resources*) ja (3) representaatio (engl. *representation*) (Utrikesdepartementet 2018, 13). Tämä lähestymistapa on sittemmin heijastunut myös muiden valtioiden ulkopoliittikkaan (Achilleos-Sarll ym. 2022, 5). Vastaavasti Rosén Sundström ja Elgström (2020, 422) ovat määritelleet tämän 'politiikan innovaation' kolmeksi keskeiseksi painopisteeksi yhtäläiset oikeudet, resurssien jakaminen sukupuolten tasa-arvoa edistävästi sekä naisten osallistaminen politiikkaan ja rauhanprosesseihin. Ruotsin malliin on esitetty myös neljänsiä sanoja: todellisuus (engl. *reality*) (Utrikesdepartementet 2018, 11), monimuotoisuus (engl. *diversity*) (Ulkoministeriö 2022; Zhukova 2023, 846) tai tutkimus (engl. *research*) (Thompson & Clement 2019, 89), jotta malli olisi inklusiivisempi tai ottaisi huomioon paremmin toimien vaikutusten seuraamisen.

Yhä kattavampaa määritelmää feministisestä ulkopoliittikasta ovat pyrkineet rakentamaan Thompson ja Clement (2019, 78), joiden mukaan feministinen ulkopoliittikka on:

[v]altion politiikkaa, joka määrittelee vuorovaikutuksensa muiden valtioiden ja liikkeiden kanssa tavalla, joka priorisoi sukupuolten tasa-arvoa ja vaalii naisten sekä muiden perinteisesti marginalisoitujen ryhmien ihmisoikeuksia, osoittaa merkittäviä resursseja tuon vision saavuttamiseksi, sitoutuu vankkaan ja julkiseen analyysiin dokumentoimaan sen toteuttamisen vaikutuksia ja pyrkii sen toimeenpanon ja seurausten kautta rikkomaan miesvaltaisia valtarakenteita kaikilla vaikutuskeinoillaan (apu, kauppa, puolustus ja diplomatia), joissa tiedostetaan feministiset aktivistit, ryhmät ja liikkeet.³

Vastaavaa valtioiden rajat ylittävää määritelmää on pyrkinyt kehittämään Feministisen ulkopoliittikan keskus (CFFP 2021), jonka mukaan feministinen ulkopoliittikka on:

[...] valtion ulkoista toimintaa, joka ohjaa sen suhteita toisiin valtioihin, ylikansallisiin organisaatioihin, monenvälisiin foorumeihin, kansalaisyhteiskuntaan ja liikkeisiin tavalla, joka asettaa tasa-arvon etusijalle, turvaa naisten ja muiden poliittisesti marginalisoitujen ryhmien ihmisoikeudet sekä edistää ihmisturvallisuutta ja feminististä rauhaa. Tarjoamalla vaihtoehdoisen ja intersektionaalisen näkökulman turvallisuuteen, feministinen ulkopoliittikka toimii

³ The policy of a state that defines its interactions with other states and movements in a manner that prioritizes gender equality and enshrines the human rights of women and other traditionally marginalized groups, allocates significant resources to achieve that vision, undertakes robust and public analysis to document the impacts of its implementation, and seeks through its implementation and reflection, to disrupt male-dominated power structures across all of its levers of influence (aid, trade, defense, and diplomacy), informed by the voices of feminist activists, groups and movements.

viitekehysten, joka nostaa esiin kaikkein marginalisoiduimpien ryhmien arkikokemukset ja asettaa heidän tarpeensa poliittisten prosessien ja päätöksenteon ytimeen. Se tarkastelee kriittisesti patriarkaatin, kapitalismin, rasismia ja militarismin tuhoisia vaikutuksia kaikilla politiikan osa-alueilla – kuten ilmastokriisissä, muuttoliikkeessä ja kaupassa – sekä sen käytännöissä, kuten päätöksenteossa, diplomaatiassa ja kehitysavussa.⁴

Vaikka tässä tutkielmassa tarkastellaan feminististä ulkopolitiikkaa etenkin valtioiden käyttämänä käsitteenä, edellä esitetyt määritelmät osoittavat, että kansalaisyhteiskunnan toimijat määrittelevät sen usein valtioita laajemmin ja radikaalimmin. He korostavat useammin esimerkiksi marginalisoituja ryhmiä ja ei-binääristä sukupuolikäsitystä. (Achilleos-Sarll ym. 2022, 6.) Tämä havainnollistaa hyvin sitä, kuinka kattavan määritelmän laatimista vaikeuttavat eri toimijoiden ja kontekstien erilaiset käsitykset feminismistä (mt., 3). Osa valtioista painottaa perinteisemmin enemmän naisnäkökulmaa, kun taas toiset korostavat intersektionaalisuutta sekä erilaisten haavoittuvuuksien tunnistamista.

Molemmat määritelmät jakavat kuitenkin yhteisen perustan, jossa feministinen ulkopolitiikka nähdään tasa-arvoon, ihmisoikeuksiin ja valtarakenteiden purkamiseen tähtäävänä lähestymistapana, joka haastaa perinteisen ulkopolitiikan. Myös Aggestam ja Bergman-Rosamond (2016, 323) korostavat tätä erityispiirrettä, sillä heidän mukaansa feministinen ulkopolitiikka haastaa globaaleja instituutioita ja ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa perinteisesti hallinneet sukupuolittuneet ja turvallisuuteen keskittyneet lähestymistavat, kuten vahvan kansallisen edun ja suvereniteetin korostamisen (Elgström & Sundström 2024, 2; Mandal 2024, 402). Feminismissä pyritään haastamaan ja uudelleen määrittelemään näihin liittyviä vallan hierarkioita ja sukupuolittuneita rakenteita. (Aggestam & Bergman-Rosamond 2016, 323; Foster & Markham 2023, 2.)

Feministisen ulkopolitiikan tavoitteena on suunnata valtion ulkosuhteet uudelleen siten, että sukupuolten tasa-arvo asetetaan toiminnan keskiöön (Thomson 2022, 174). Tämä on erityinen lähestymistapa myös siksi, että se ohjaa ulkopolitiikkaa normatiivisesti kohti eettisempää viitekehystä, joka perustuu laajoihin globaaleihin oikeudenmukaisuuden ja rauhan normeihin (Aggestam & Bergman-Rosamond 2016, 323). Feministinen ulkopolitiikka siis asettaa vahvoja arvolähtöisiä tavoitteita, ja pyrkii aktiivisesti muuttamaan ulkopolitiikan sisältöä ja toimintatapoja oikeudenmukaisemmiksi ja tasa-arvoisemmiksi.

⁴ [...] the external action of a state that defines its interactions vis-a-vis states, supranational organisations, multilateral forums, civil society, and movements in a manner that prioritises equality for all, enshrines the human rights of women and other politically marginalised groups, and wholeheartedly pursues human security and feminist peace. By offering an alternate and intersectional rethinking of security from the viewpoint of the most marginalised, FFP functions as a framework that elevates the everyday lived experience of marginalised communities to the forefront and centres their needs in political processes and policy. FFP scrutinises the destructive forces of patriarchy, capitalism, racism, and militarism across all issue areas, such as the climate crises, migration, and trade, as well as its practices, including policymaking, diplomacy, and aid.

Sen kautta valtiot voivat viestiä sitoutuvansa avoimesti paitsi sukupuolten tasa-arvoon myös liberaalin kansainvälisen järjestelmän taustalla vaikuttaviin normeihin (Thomson 2022, 10, 14), kuten demokratiaan, oikeusvaltioperiaatteeseen, sääntöpohjaiseen maailmanjärjestykseen ja multilateralismiin. Juuri tämä vahva normatiivinen ulottuvuus erottaa feministisen ulkopoliittikan monista muista ulkopoliittisista lähestymistavoista, jotka usein lähtevät kansallisen edun, turvallisuuden tai talouden tavoitteista.

Feministinen ulkopoliittikka on siis uudenlainen lähestymistapa, joka tuo sukupuolten tasa-arvon keskeiseksi osaksi ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Sen olennaisiin, laajasti jaettuihin periaatteisiin kuuluu sukupuolten tasa-arvon systemaattinen edistäminen ulkopoliittisessa toiminnassa, turvallisuuden käsitteen laajentaminen perinteisestä valtio- ja sotilaskeskeisyydestä kohti inhimillistä turvallisuutta, naisten ja feminististen toimijoiden aseman vahvistaminen ulko- ja turvallisuuspoliittisessa päätöksenteossa sekä vallan rakenteiden ja valtasuhteiden kriittinen tarkastelu. Feministinen ulkopoliittikka tarjoaa viitekehyksen hallitusten toimien arviointiin ja vastuullistamiseen erityisesti suhteessa naisten oikeuksiin ja tasa-arvotavoitteisiin. Se laajentaa turvallisuuden käsitettä perinteisten sektorien, kuten puolustuksen ja diplomatian, lisäksi myös kauppaan, ympäristöön sekä naisten poliittiseen ja taloudelliseen osallistumiseen. (Foster & Markham 2023, 39, 45.)

2.2. Muutoksellista politiikkaa vai tekopyhää julistusta?

Feministinen ulkopoliittikka tarjoaa mahdollisuuden haastaa perinteisiä, patriarkaalisia ja militaristisia ulkopoliittikan rakenteita muuttamalla ulkopoliittikan sisältöä ja sen tekemisen tapoja. Feminististä ulkopoliittikkaa onkin kuvattu muun muassa muutosvoimaiseksi (Foster & Markham 2023 45; Guerrina ym. 2023, 486) ja radikaaliksi politiikaksi (Aggestam & Bergman-Rosamond 2016, 323; Elgström & Sundström 2024, 2), jolla nähdään olevan potentiaalia jopa vallankumoukselliseen muutokseen (Thomson 2022, 5). Toisaalta feministinen ulkopoliittikka ei kuitenkaan aina ole niin radikaalia kuin sen nimike antaa ymmärtää (Achilleos-Sarll ym. 2022, 23). Sitä on kritisoitu muun muassa siitä, että se voi jäädä symboliseksi ja ristiriitaiseksi, jos käytännön toimet eivät vastaa julkilausuttuja arvoja. Lisäksi sitä on arvosteltu inklusiivisuuden puutteesta sekä siitä, että se saattaa toimia enemmän valtion imagon kiillottamisen kuin rakenteellisen muutoksen välineenä.

Feministisen ulkopoliittikan nimikettä on pidetty joissain yhteyksissä tarpeettomana, sillä sukupuolten tasa-arvoa voidaan edistää myös ilman feminististä brändäystä. Esimerkiksi Norja ja Australia ovat profiloituneet kansainvälisesti 'naismyönteisiksi', mutta eivät kutsu ulkopoliittikkaansa feministiseksi.

(Aggestam & True 2020, 156; Achilleos-Sarll ym. 2022, 4; Skjelsbæk & Tryggestad 2020, 181.) Vaikka feminismiä käytetään usein synonyyminä sukupuolten tasa-arvolle, aiemmat määritelmät osoittavat, että feministinen ulkopolitiikka erottuu kriittisemmällä ja rakenteita haastavalla näkökulmallaan. Feminismi on kuitenkin poliittisesti latautunut käsite, jota osa toimijoista saattaa tietoisesti välttää poliittisen vastustuksen pelossa.

Feministinen ulkopolitiikka on saanut osakseen kritiikkiä myös siitä, että termiä käytetään valtion imagon ja kansainvälisen maineen rakentamiseen. Koska feministinen ulkopolitiikka on monitulkintainen käsite, ei nimike yksinään kerro valtion todellisesta sitoutumisesta feministiseen lähestymistapaan (Guerrina ym. 2023, 489). Kun määritelmä kattaa hyvin erilaisia lähestymistapoja, nimikkeen käyttö ei sido valtiota konkreettisiin toimiin. Monet valtiot ovatkin ottaneet käyttöönsä tittelin ennen minkäänlaista politiikkasuunnitelmaa (Gill-Atkinson ym. 2021, 17). Tällöin feministinen ulkopolitiikka saattaa jäädä osaksi globaalia valtapeliä, jossa sitä käytetään keinona kilpailussa kansainvälisestä relevanssista. Tämä solidaarisuuden puute voi johtaa päinvastaiseen lopputulokseen, jossa toisinnetaan olemassa olevia valtasuhteita ja hierarkioita (Zhukova 2023, 841). Riskinä on, että feministinen ulkopolitiikka jää symboliseksi, jos se perustuu pelkkään nimikkeeseen ilman konkreettisia toimia.

Vaikka suunnitelmat olisivatkin kunnianhimoisia, niiden tavoitteita voi olla vaikea saavuttaa käytännössä (Guerrina ym. 2023, 496). Feministisen ulkopolitiikan haasteena on ihanteiden sovittaminen käytäntöön. Syvään juurtuneiden patriarkaalisten eli miesvaltaisten rakenteiden ja kansainvälisten instituutioiden muuttaminen on pitkäjänteistä työtä, johon liittyy globaalia vastustusta. Lisäksi ulkopolitiikassa joudutaan usein tekemään kompromisseja, jotka voivat olla ristiriidassa feminististen arvojen kanssa (Aggestam & Bergman-Rosamond 2016, 328–329; Aggestam ym. 2019, 28). Tätä idealismin ja pragmatismien välistä jännitettä havainnollistavat esimerkiksi asekaupat, ja Ruotsia sekä Kanadaa on kritisoitu siitä, että ne feministisestä ulkopolitiikastaan huolimatta vievät aseita autoritaarisiin valtioihin (Guerrina ym. 2023, 488; Aggestam & Bergman-Rosamond 2016, 328–329).

Feministinen ulkopolitiikka ei siis välttämättä ole niin edistyksellistä kuin usein oletetaan (Elgström & Sundström 2024, 3). Monien valtioiden harjoittama feministinen ulkopolitiikka on inklusiivisuudessaan puutteellista, koska kaikkia marginalisoituja ryhmiä ei oteta huomioon ja sukupuoli nähdään edelleen binäärisesti. Achilleos-Sarllin ja kumppaneiden (2022, 8) mukaan tämä näkyy esimerkiksi siinä, että alkuperäiskansojen huomioiminen tai transfeministinen ajattelu esiintyvät vain harvoin feministisen ulkopolitiikan dokumenteissa. Lisäksi feministinen ulkopolitiikka vaikenee tai sivuuttaa monia kriittisiä

kysymyksiä, kuten ilmastokriisin, muuttoliikkeet, militarismin sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden oikeudet ja palvelut (mt., 23).

Feministisellä ulkopolitiikalla saatetaan myös vahvistaa kolonialistista sukupuolten epätasa-arvoa kertomuksilla, joissa 'tuolla jossain' olevat naiset esitetään avun kohteina, kun taas 'täällä' vallitsevat valistuneet sukupuolinormit (Thomson 2022, 11). Feministisen ulkopolitiikan ei tulisi perustua siihen, että 'takapajuisia' maita häpäistään ja rangaistaan samalla kun pyritään voimaannuttamaan omia tyttöjä ja naisia (Robinson 2021, 34). Omaa toimintaa ei välttämättä osata tarkastella riittävän kriittisesti, ja samalla kun valtiot esittävät itsensä feminististen arvojen edelläkävijöinä, ne voivat olla sokeita omille sisäisille sukupuolittuneille ongelmilleen (Thomson 2022, 15).

Feministinen ulkopolitiikka liikkuu jännitteisessä tilassa, jossa sen toteutuminen riippuu poliittisesta tahdosta, johdonmukaisuudesta ja kyvystä tarkastella kriittisesti myös omaa toimintaa. Kuten Ruotsin tapauksessa huomattiin, se onnistui luomaan merkittävän feministisen liikkeen, mutta sen luopuminen feministisestä ulkopolitiikasta herättää myös kysymyksen politiikan kestävydestä yli vaalikausien (Aggestam & True 2020, 158). Vaikka feministisen ulkopolitiikan vaikutusten arvioiminen on haastavaa näin alkuvaiheessa sen kehitystä (Thomson 2022, 15), potentiaali radikaaliin uudistukseen on olemassa. Se, onnistuvatko valtiot realisoimaan tämän potentiaalın, jää nähtäväksi.

3. FEMINISTINEN JA NARRATIIVINEN VIITEKEHYS

Vaikka feministinen ulkopolitiikka on verrattain uusi ilmiö, sen tutkimus kansainvälisen politiikan alalla on kasvanut nopeasti (Zhukova 2023, 843). Sukupuolten tasa-arvon edistäminen kansainvälisesti on tutkimusaiheena kuitenkin edelleen keskeneräinen (Aggestam & True 2020, 146). Tähän mennessä suurin osa feminististä ulkopolitiikkaa käsittelevästä tutkimuksesta on keskittynyt joko sen normatiivisiin lähtökohtiin tai käytännön toteutuksen institutionaalisiin rajoitteisiin (Thomson & Wehner 2025, 2). Sen sijaan feministisen ulkopolitiikan viestinnällinen ulottuvuus eli se, miten valtiot rakentavat ja välittävät ulkopoliittista identiteettiään feminististen periaatteiden kautta, on jäänyt vähemmälle huomiolle.⁵ Tämä näkökulma on erityisen tärkeä, sillä feministinen ulkopolitiikka ei ole vain sisällöllinen politiikkavalinta,

⁵ Maabrändäyksen näkökulmasta aiheesta ovat kirjoittaneet muun muassa Jezierska ja Towns (2018) sekä Kaneva ja Cassinger (2022).

vaan vahvasti myös symbolinen väline, jonka kautta valtiot voivat viestiä arvoistaan ja identiteetistään sekä pyrkiä saavuttamaan relevanssia kansainvälisellä areenalla.

Tässä tutkielmassa tarkastelen, miten valtiot viestivät feministisestä ulkopoliitikastaan yhdistämällä kansainvälisen feministisen teorian ja strategisten narratiivien käsitteen. Feministinen teoria tarjoaa välineitä jäsentää sitä, miten tarkasteltavat valtiot ymmärtävät feminismiä ja miten tämä ymmärrys ohjaa niiden ulkopoliittista toimintaa. Narratiivinen lähestymistapa puolestaan keskittyy siihen, miten valtiot rakentavat ja välittävät merkityksiä feministisen ulkopoliitiikan avulla. Näiden kahden teoreettisen näkökulman yhdistäminen mahdollistaa syvemmän ymmärryksen siitä, miten tasa-arvopolitiikkaa hyödynnetään osana pehmeää vallankäyttöä ja millaista kuvaa valtiot pyrkivät tämän avulla luomaan itsestään.

3.1. Liberaali ja intersektionaalinen feministinen teoria

Feministiset lähestymistavat tulivat osaksi kansainvälisen politiikan tutkimusta 1980-luvulla (Tickner 1997, 619). Nykyisin feministinen teoria muodostaa keskeisen osan tämän alan kriittistä tutkimusperinnettä (Brummer 2022, 2). Feministinen teoria tarjoaa, muiden kriittisten teorioiden tavoin, perinteisiin kansainvälisen politiikan teorioihin nähden uudenlaisia, aiemmin näkymättömiin jääneitä tapoja ymmärtää kansainvälisiä suhteita (Tickner 1997, 629). Perinteisesti kansainvälisen politiikan teorit ovat olleet sukupuolelle sokeita (Aggestam ym. 2019, 29; Foster & Markham 2023, 33), ja ne ovat jättäneet huomiotta valtioihin ja kansainväliseen politiikkaan syvälle juurtuneet patriarkaaliset rakenteet (Aggestam & True 2020, 159). Tästä syystä feministiset teoreetikot ovat pyrkineet tuomaan esiin näitä vallitsevia sukupuolittuneita käytäntöjä, joissa valta keskittyy miehille.

Feministisen teorian keskeisin käsite on sukupuoli, joka ymmärretään sosiaalisesti ja kulttuurisesti rakennettuna. Myönteisenä pidetyt ominaisuudet, kuten valta, autonomisuus, rationaalisuus ja julkisuus, liitetään stereotyyppisesti maskuliinisuuteen, kun taas heikkous, alistaisuus, tunteellisuus ja yksityisyys liitetään feminiinisyteen. Kansainvälisen politiikan tutkijat ovat perinteisesti nähneet sukupuolen henkilökohtaisena asiana, kun taas feministiset tutkijat esittävät, että sukupuolten väliset erot ovat osa laajempaa yhteiskunnallista rakenteellista ongelmaa, jota myös kansainvälinen politiikka heijastaa. (Tickner 1997, 614.) Feministit haastavat tällaisia valtavirran määrittelemiä 'totuuksia', koska ne ovat usein muodostuneet ympäristössä, joissa naisia ja heidän näkökulmiaan ei ole otettu huomioon (Tickner 1997, 611).

Sukupuoli liittyy olennaisesti feministisen teorian toiseen keskeiseen käsitteeseen, valtaan, sillä se on valtasuhteet ovat vahvasti sukupuolittuneita (Enloe 2014). Kriittisille teorioille on ominaista näkemys rakenteellisesta kahtiajaosta: voimaantuneet vastakkain alisteisten, marginalisoitujen, syrjäytettyjen ja sorrettujen kanssa (Brummer 2022, 2). Feministisen teorian näkökulmasta rakenteellinen kahtiajako syntyy, kun yhteiskunnalliset rakenteet asettavat naiset, tytöt ja muut sukupuolivähemmistöt usein alisteiseen asemaan suhteessa maskuliiniseksi miellettyyn valtakeskittymään. Feminismi toimii työkaluna, jolla näitä epätasa-arvoisia sukupuolirakenteita pyritään tunnistamaan ja purkamaan (Tickner 1997, 616). Tämä on keskeistä myös feministisessä ulkopolitiikassa, jonka tavoitteena on purkaa miesvaltaisia valtarakenteita (Thompson & Clement 2019, 78).

Kansainvälisen politiikan feministinen teoria on nykyään laaja tutkimusalue, ja edellä esitetty kuvaus tarjoaa siitä vain yleiskatsauksen. Tutkimuskenttä ammentaa ymmärrystä myös kansainvälisten suhteiden ja valtio-opin ulkopuolelta (Tickner 1997, 620). Feministisen teorian moninaisuutta havainnollistavat sen erilaiset, poikkitieteelliset teoreettiset suuntaukset (Aggestam & True 2020, 147). Feministisen teorian kattokäsitteen alle sijoittuvia suuntauksia ovat esimerkiksi liberaali, radikaali, post-strukturaalinen ja postkoloniaalinen feminismi (Aggestam ym. 2019, 29). Vaikka feministinen ajattelu moninaisuudessaan vastustaa luokittelua tarkkarajaisiin koulukuntiin, nämä luokittelut auttavat hahmottamaan erilaisia lähestymistapoja feminismin sisällä (Tong & Botts 2018).

Tämän työn kannalta keskeisimmät feministiset suuntaukset ovat liberaalifeminismi ja intersektionaalinen feminismi. Vaikka valtioiden omaksumat feministiset lähestymistavat ovat usein moninaisia, käytännössä ulkopolitiikkaa muovaavat erityisesti nämä valtavirtaistuneet suuntaukset (Achilleos-Sarll 2018, 44). On kuitenkin tärkeää huomata, että feminististen suuntausten rajat ovat osittain keinotekoisia ja päällekkäisiä. Niiden erittely tarjoaa kuitenkin analyyttistä tarkkuutta ja kriittistä syvyyttä valtioiden harjoittaman ulkopolitiikan tarkasteluun. Vaikka suuntausten välillä on eroja, niitä yhdistää keskeinen kiinnostus sukupuolen ja vallan suhteisiin (Tickner 1997, 620) sekä pyrkimys ymmärtää ja purkaa sukupuolten epätasa-arvoa globaalissa järjestelmässä (Aggestam ym. 2019, 29; Tickner 1997, 620).

Liberaalifeminismin juuret ulottuvat ensimmäisen aallon feministiseen liikkeeseen 1950-luvulle, jolloin korostettiin naisten kokemaa epätasa-arvoa. Tämä ajattelu vahvistui toisen aallon feminismissä 1960–80-luvuilla, jolloin keskiöön nousivat sukupuolten tasa-arvon ja naisten yhtäläiset mahdollisuudet. Liberaalifeminismi haastaa käsityksen, jonka mukaan naiset olisivat miehiä heikompia esimerkiksi älyllisesti tai fyysisesti. Tällainen sukupuoleen perustuva syrjintä nähdään yksiselitteisesti

epäoikeudenmukaisena. (Tong & Botts 2018.) Liberaalifeministinen lähestymistapa painottaa naisten osallistumisen lisäämistä ja heidän nostamistansa instituutioiden johtotehtäviin. Lisäksi liberaalifeministinen ulkopoliittikka tukee oikeudellisia uudistuksia, jotka edistävät sukupuolten tasa-arvoa, naisten ihmisoikeuksia ja yksilöllistä menestystä. (Zhukova ym. 2022, 201.)

Kun hallitukset omaksuvat feministisiä näkökulmia ulkopoliittikkaansa, ne painottavat usein liberaalin feminismien ideoita, sillä ne ovat yhteensopivia uusliberalististen valtiorakenteiden ja markkinalähtöisten ajattelutapojen kanssa. Tämän vuoksi juuri nämä näkemykset ovat todennäköisimmin omaksuttavissa osaksi ulkopoliittista käytäntöä ja diskurssia. (Achilleos-Sarll 2018, 41.) Esimerkiksi Ruotsin soveltamaa feminististä ulkopoliittikkaa ohjasi liberaalifeministinen ajattelutapa, jossa tunnustettiin kansainvälisen yhteiskuntajärjestyksen rakentuvan sukupuolten väliseen valtaepätasapainoon (Thomson 2020, 429). Klassista liberaalifeminismia on kuitenkin kritisoitu muun muassa siitä, että se keskittyy liikaa keski- ja yläluokkaisiin, heteroseksuaalisiin valkoisiin naisiin (Tong & Botts 2018). Vaikka valtiot voivat tällä lähestymistavalla edistää tasa-arvotavoitteitaan, sillä onnistutaan harvoin haastamaan vallitsevia valtarakenteita (Achilleos-Sarll 2018, 44).

Liberaalifeminismin saamaa kritiikkiä seuranneessa kolmannessa feministisessä aallossa muotoutui intersektionaalinen lähestymistapa (Tong & Botts 2018), joka on toinen tämän tutkielman kannalta keskeinen feministinen suuntaus. Vaikka intersektionaalinen feminismi on nykyään laajalti vakiintunut osa feminististä teoriaa, sen juuret ovat mustan feminismien perinteessä (Achilleos-Sarll 2018, 42). Intersektionaalisuus on Kimberlé Crenshaw'n kehittämä termi (Morton ym. 2020, 335), jolla kuvataan, miten eri syrjinnän muodot, kuten rasismi ja seksismi, risteävät ja vaikuttavat yhtä aikaa (Crenshaw 1991). Toisin kuin liberaalifeminismissä, jossa sukupuolta tarkasteltaisiin erillisenä kategoriana, intersektionaalinen feminismi huomioi myös muut sosiaaliset kategoriat, kuten rodun, etnisyyden, luokan ja seksuaalisuuden (Achilleos-Sarll 2018, 42).

Intersektionaalinen näkökulma pyrkii tunnistamaan ja analysoimaan naisten kokemaan sortoon kietoutuvia ja toisiinsa limittyviä sorton muotoja (Tong & Botts 2018). Intersektiot eivät ole toisistaan riippumattomia, vaan rakentuvat toistensa kautta ja suhteessa toisiinsa (McClintock 1995, 5). Nämä sosiaaliset kategoriat risteävät eri tavoin eri yksilöiden ja ryhmien kohdalla, ja niiden merkitys muotoutuu aina suhteessa historialliseen, yhteiskunnalliseen, poliittiseen, taloudelliseen ja maantieteelliseen kontekstiin (Achilleos-Sarll 2018, 42). Tämä risteäminen tuottaa hierarkioita, jotka vaikuttavat paitsi yksilöiden välisiin suhteisiin myös valtioiden väliseen vuorovaikutukseen. Kun sukupuolta tarkastellaan suhteessa muihin sosiaalisiin kategorioihin, avautuu mahdollisuus analysoida valtasuhteita

moniulotteisemmin. (Achilleos-Sarll 2018, 42–43.) Vaikka jotkut valtiot ilmoittavat harjoittavansa intersektionaalista feminististä politiikkaa, Mortonin ja kumppaneiden (2020, 337) mukaan valtioiden ulkopoliittika perustuu usein yksinkertaistaviin ja yhtenäistäviin oletuksiin. Tällöin ne eivät kykene täysin tavoittamaan sosiaalisten asemien ja sukupuolittuneen sarron moniulotteista.

3.2. Strategiset narratiivit pehmeän vallankäytön välineenä

Tämä tutkielma pohjautuu Zhukovan ja kumppaneiden (2022, 196, 201) esittämään ajatukseen, jonka mukaan valtiot voivat edistää kansainvälisiä normeja myös omaksi edukseen. Tässä olennaista on niiden tapa ymmärtää feminisimiä (ibid.). Feministisen ulkopoliittikan omaksumisen kautta valtiot voivat välittää itsestään tietynlaista kuvaa ja samalla vahvistaa omaa kansainvälistä merkitystään. Vaikka kansainvälisessä politiikassa valtaa on perinteisesti tarkasteltu kovien keinojen, kuten sotilaallisen voiman tai taloudellisesti vallan, kautta, valtiot voivat vaikuttaa muihin myös arvojen, normien ja houkuttelevuuden avulla. Tätä ilmiötä kuvaa Joseph Nyen kehittämä pehmeän vallan käsite, joka toimii vastinparina perinteiselle kovan vallan käsitykselle

Pehmeällä vallalla tarkoitetaan kykyä vaikuttaa muihin vetovoiman avulla haluttujen lopputulosten saavuttamiseksi. Tämä vaikuttaminen perustuu muiden toimijoiden mieltymysten ja tavoitteiden muokkaamiseen houkuttelevuuden, ihanteiden ja esimerkin voimalla. (Nye 2004, 11, 21.) Pehmeä valta on siis kykyä ohjata muiden toimintaa yhteistyöhön perustuvien keinoin, kuten suostuttelemalla ja herättämällä myönteistä vetovoimaa. Tavoitteena on vaikuttaa muihin niin, että he omaksuvat vapaaehtoisesti samanlaiset päämäärät, jolloin valtiot voivat saavuttaa haluamansa lopputulokset (Nye 2011).

Pehmeä ja kova valta eivät ole toisiaan poissulkevia, vaan toisiaan täydentäviä vallankäytön muotoja. Molemmat pyrkivät vaikuttamaan muiden käyttäytymiseen, mutta eri keinoin: kova valta perustuu pakottamiseen, kuten sotilaalliseen uhkaan tai taloudellisiin kannustimiin, kun taas pehmeä valta vaikuttaa mieltymyksiin ja arvoihin. Käytännössä pehmeän ja kovan vallan erottaminen on kuitenkin haastavaa, sillä muodostavat jatkumon. Monet vallankäytön muodot sisältävät sekä pehmeitä että kovia elementtejä. Esimerkiksi taloudellinen tuki voi olla samanaikaisesti houkuttelevaa ja ehdollista.

Feministinen ulkopoliittika voidaan ymmärtää pehmeän vallan muotona, joka rakentuu Nyen (2008, 96) esittämien kolmen keskeisen lähteen – kulttuurin, poliittisten arvojen ja ulkopoliittikan – varaan. Se heijastaa valtion kulttuurisia ja yhteiskunnallisia arvoja, kuten tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia, ja tavoittelee

näiden arvojen vahvistamista kansainvälisesti. Samalla feministinen ulkopoliitiikka ilmentää poliittista sitoutumista inklusiivisuuteen ja oikeudenmukaisuuteen, mikä voi lisätä valtion kansainvälistä houkuttelevuutta. Käytännön ulkopoliittisina toimina feministinen lähestymistapa näkyy esimerkiksi kehitysyhteistyössä, rauhanvälityksessä ja diplomaattisissa aloitteissa, jotka korostavat sukupuolinäkökulmaa. Näin feministinen ulkopoliitiikka voi toimia välineenä, jonka avulla valtio rakentaa ja vahvistaa pehmeää valtaansa globaalissa järjestelmässä.

Pehmeä valta linkittyy keskeisesti myös Miskimmonin ja kumppaneiden (2013) kehittämään strategisten narratiivien käsitteeseen. Rosellen ja kumppaneiden (2014, 71) mukaan strategiset narratiivit ovat muodostuneet 2000-luvun pehmeän vallan keskeiseksi muodoksi. Strategisilla narratiiveilla tarkoitetaan poliittisten toimijoiden tietoisesti rakentamia kertomuksia, joiden avulla pyritään määrittämään menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden merkityksiä. Tämän kautta voidaan vaikuttaa sekä kotimaisten että kansainvälisten toimijoiden mielipiteisiin ja käyttäytymiseen. (Miskimmon ym. 2013, 2, 5, 105, 176.) Poliittiset toimijat voivat hyödyntää strategisia narratiiveja laajentaakseen vaikutusvaltaansa, ohjatakseen odotuksia ja muovatakseen julkista keskustelua. Ne ovat kertomuksia, jotka koskevat sekä valtioita että koko kansainvälistä järjestelmää, eli sitä, keitä me olemme ja millaista kansainvälistä järjestystä tavoittelemme. (mt., 2.)

Kansainvälisen politiikan tutkimuksessa on yhä enemmän kiinnitetty huomiota siihen, miten kertomukset eli narratiivit muovaavat toimijoiden identiteettejä, intressejä ja käyttäytymistä. Narratiivit liittyvät läheisesti diskurssien ja kehystämisen käsitteisiin. Diskurssit ovat viestinnän raaka-ainetta, eli historiallisia, tieteellisiä tai kulttuurisia merkitysjärjestelmiä, joista narratiivit ammentavat. Kehykset puolestaan tarjoavat tietyn näkökulman yksittäiseen tapahtumaan tai ilmiöön, mutta eivät välttämättä sisällä narratiiveille ominaista juonellista rakennetta. Narratiivit yhdistävät tapahtumat ajallisesti, määrittelevät toimijat ja heidän motiivinsa sekä luovat käsityksen kehityskuluista ja tulevaisuuden suunnasta. Tämän vuoksi narratiivit voivat ohjata ymmärrystä ja toimintaa voimakkaammin kuin pelkät kehykset tai diskurssit (mt., 7).

Miskimmon ja kumppanit (2013, 7) jakavat strategiset narratiivit kolmeen päätyyppiin: järjestelmänarratiiveihin (engl. *system narratives*), identiteettinarratiiveihin (engl. *identity narratives*) ja teemanarratiiveihin (engl. *issue narratives*). Järjestelmänarratiivit kuvaavat kansainvälisen järjestelmän luonnetta ja sen kehityssuuntia, kun taas identiteettinarratiivit määrittelevät toimijoiden identiteetin, arvot ja tavoitteet sekä heidän asemansa suhteessa muihin. Teemanarratiivit liittyvät yksittäisiin politiikan teemoihin ja pyrkivät muokkaamaan keskustelun ehtoja ja rajoja niiden osalta. Nämä narratiivit

eivät ole toisistaan irrallisia, vaan ne kietoutuvat toisiinsa muodostaen kokonaisvaltaisen kuvan maailmasta ja toimijoiden rooleista siinä. (Miskimmon ym. 2013, 7.)

Narratiivit ovat keskeisiä identiteetin rakentamisessa, sillä ne määrittävät, keitä toimijat ovat, mitä he tavoittelevat ja millaisia arvoja he edustavat (mt., 5). Tämä liittyy läheisesti konstruktivistiseen kansainvälisen politiikan teoriaan, jossa identiteetti nähdään muuttuvana ja viestinnän kautta rakentuvana. Identiteetti vaikuttaa siihen, miten toimijat määrittelevät intressinsä ja miten he toimivat kansainvälisessä järjestelmässä (mt., 31). Narratiivien avulla toimijat voivat paitsi esittää itsensä tietyllä tavalla, myös vaikuttaa siihen, miten muut heidät näkevät – eli rakentaa mainetta, uskottavuutta ja legitimiyyttä (mt., 9).

Narratiivit eivät ainoastaan rakenna identiteettiä, vaan niitä voidaan hyödyntää myös strategisesti vallankäytön välineinä. Ne voivat mobilisoida liittolaisia, oikeuttaa politiikkaa, vaikuttaa yleiseen mielipiteeseen ja jopa muuttaa kansainvälisen järjestyksen käsityksiä. Tällä tavalla ne liittyvät läheisesti pehmeän vallan käsitteeseen: kykyyn vaikuttaa muihin houkuttelevuuden, arvojen ja kertomusten kautta ilman pakottamista. Esimerkiksi feministinen ulkopolitiikka toimii strategisena narratiivina, joka haastaa perinteiset, maskuliiniset turvallisuus- ja valtakäsitykset ja tarjoaa tilalle kertomuksen tasa-arvosta, ihmisoikeuksista ja rauhasta. Tällaiset narratiivit voivat muuttaa kansainvälisen politiikan ehtoja ja normeja.

Vaikka strategisten narratiivien käsite tarjoaa hyödyllisen työkalun kansainvälisen politiikan ymmärtämiseen, siihen liittyy myös haasteita. Ensinnäkin täydellinen viestintä on mahdotonta, sillä narratiivit eivät aina tavoita yleisöään toivotulla tavalla. Toiseksi narratiivien vaikutusten osoittaminen empiirisesti on vaikeaa: on haastavaa erottaa, missä määrin jokin muutos johtuu juuri narratiivista. Lisäksi poliittisilla toimijoilla ei aina ole selkeää strategiaa tai ymmärrystä siitä, millaisia vaikutuksia he tavoittelevat. Narratiivit voivat myös aiheuttaa ei-toivottuja seurauksia esimerkiksi vahvistamalla haitallisia stereotyyppioita ja valtarakenteita. (Miskimmon ym. 2017.)

Feministinen ulkopolitiikka näyttäytyy strategisen narratiivin edistämisenä, koska se tarjoaa valtiolle mahdollisuuden rakentaa arvolähtöinen ja houkutteleva julkikuva, vaikka sen käytännön vaikutuksia olisi vaikea mitata tai politiikka ei olisi täysin johdonmukaista. Juuri siksi, että strategiset narratiivit voivat toimia ilman selkeää strategiaa tai mitattavaa vaikuttavuutta, feministinen ulkopolitiikka voi kritiikistä huolimatta toimia tehokkaana viestinnällisenä välineenä. Pehmeän vallan ja strategisten narratiivien käsitteet tarjoavat hyödyllisen teoreettisen kehyksen feministisen ulkopolitiikan

tarkasteluun, koska ne auttavat ymmärtämään, miten valtio voi rakentaa tätä houkuttelevaa imagoa ja edistää ulkopoliittisia tavoitteitaan arvojen ja viestinnän keinoin. Pehmeä valta selittää, miksi feministinen ulkopoliittikka voi toimia vaikutusvaltaisena ilman pakottamista, ja strategiset narratiivit paljastavat, miten valtio voi luoda tarinaa itsestään tasa-arvon ja ihmisoikeuksien puolustajana. On kuitenkin huomioitava, että näiden käsitteiden avulla on mahdollista tarkastella valtion itsestään kertomaa narratiivista, mutta niiden kautta ei välttämättä voida arvioida, saavutetaanko tällä narratiivilla todellisia vaikutuksia.

4. TUTKIMUSAINEISTO JA -MENETELMÄ

4.1. Aineistona eurooppalaiset feministisen ulkopoliitiikan ohjedokumentit

Vaikka feministisen ulkopoliitiikan tutkimus on kasvanut viime vuosina, sen maantieteellinen painottuminen on edelleen varsin yksipuolista. Suurin osa aiheeseen liittyvästä kirjallisuudesta keskittyy varhaisiin omaksujiin, erityisesti Ruotsiin ja Kanadaan, jotka ovat toimineet suunnannäyttäjinä ja tarjonneet ensimmäiset konkreettiset esimerkit feministisen ulkopoliitiikan soveltamisesta (Achilleos-Sarll ym. 2022, 3). Tämän seurauksena muut feminististä ulkopoliittikkaa harjoittavat valtiot ovat jääneet vähäiselle akateemiselle huomiolle (Zhukova 2023, 843), mikä on kaventanut tutkimuskentän näkökulmia ja rajoittanut ilmiön moninaisuuden tavoittamista.

Ruotsin ja Kanadan korostunut asema tutkimuksessa osoittaa, että yksittäisiä valtioita on analysoitu syvällisesti, mutta systemaattisia vertailevia tutkimuksia on tehty vain rajallisesti. Tähän puutteeseen ovat pyrkineet vastaamaan esimerkiksi Aggestam ja True (2020) sekä Zhukova (2023), jotka vertailevat useiden valtioiden feministisiä ulkopoliittikkoja ja tarkastelevat poliittisten ja maantieteellisten kontekstien välisiä eroja. Myös muutamat tutkimukset ovat vertaillleet feministisen ulkopoliitiikan muotoutumista tai sen muotoutumisen mahdollisuutta erilaisissa kansallisissa ympäristöissä, kuten Aran ja Brummer (2024) vertailemalla Israelia ja Saksaa sekä Thomson ja Wehner (2025) tarkastelemalla Chilen ja Ruotsin tapauksia. Kuitenkin vertailevat tutkimukset, jotka keskittyvät maantieteellisesti tai kulttuurisesti rajattuihin konteksteihin, ovat edelleen harvinaisia.

Feministinen ulkopoliittikka ei ole universaali tai yhtenäinen politiikkamalli, vaan se muotoutuu aina osana valtion omaa poliittista, kulttuurista ja institutionaalista kontekstia. Tämän vuoksi alueellisesti

rajattu tarkastelu tarjoaa hedelmällisen lähtökohdan ilmiön ymmärtämiselle. Tällainen lähestymistapa mahdollistaa alueellisten erityispiirteiden, historiallisten taustojen ja poliittisten järjestelmien huomioon ottamisen. Tämä auttaa selittämään, miksi feministinen ulkopoliittikka saa erilaisia muotoja eri valtioissa, vaikka ne jakaisivat saman nimikkeen. Esimerkiksi Euroopan unionin jäsenvaltioiden tarkastelu tarjoaa vertailukelpoisen kehyksen, sillä niitä yhdistävät yhteiset institutionaaliset rakenteet, kuten EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikka, sekä jaetut arvopohjat. Näin voidaan analysoida, miten feministinen ulkopoliittikka suhteutuu yhteisiin normeihin ja päätöksentekoprosesseihin, ja millaisia merkityksiä siihen liitetään alueellisessa kontekstissa.

Ruotsia lukuun ottamatta Euroopan konteksti on jäänyt feministisen ulkopoliittikan tutkimuksessa vähäiselle huomiolle. Yksittäisiä valtioita, kuten Ranskaa, on tarkasteltu osana laajempia vertailuja, mutta systemaattinen alueellinen analyysi puuttuu. Poikkeuksena ovat muutamat tutkimukset, jotka tarkastelevat EU-tason kehitystä, kuten Guerrinan ja kumppaneiden (2023) analyysi feministisen ulkopoliittikan omaksumismahdollisuuksista EU:ssa sekä Elgströmin ja Sundströmin (2024) tulkinta Euroopan parlamentin päätöslauselmasta, joka kannustaa feministiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Kuitenkin vertaileva analyysi Euroopan maiden välillä on edelleen puutteellista, mikä rajoittaa ymmärrystä siitä, miten feministinen ulkopoliittikka rakentuu ja muotoutuu eurooppalaisessa poliittisessa ja institutionaalisessa kontekstissa. Tämän tutkimusaukon täyttäminen on keskeistä feministisen ulkopoliittikan alueellisten erityispiirteiden jäsentämiseksi sekä sen aseman ymmärtämiseksi osana EU:n arvolähtöistä ulkopoliittista toimintaa.

Tällä hetkellä seitsemän Euroopan maata on joko sitoutunut feministiseen ulkopoliittikkaan tai ilmoittanut pyrkivänsä kohti sitä: Alankomaat, Espanja, Luxemburg, Ranska, Saksa, Slovenia, Skotlanti (Thompson ym. 2023, 3). Näistä Alankomaat, Luxemburg ja Slovenia ovat toistaiseksi vain nimellisesti sitoutuneet feministisen ulkopoliittikan, eikä niillä ole julkaistua strategiaa tai toimintaohjelmaa. Sen sijaan Espanja, Ranska, Saksa ja Skotlanti ovat julkaisseet feminististä ulkopoliittikkaa ohjaavat dokumentit. Skotlanti otti politiikan käyttöön tuoreimpana vuonna 2023, kun taas Saksa ja Espanja julkaisivat omat linjauksensa vuonna 2021. Ranska omaksui feministisen ulkopoliittikan jo vuonna 2019, minkä vuoksi siihen liittyvää tutkimusta on hieman enemmän. Näistä maista huolimatta tutkimustieto on edelleen niukkaa, erityisesti uusimpien omaksujien osalta.

Ranska, Espanja ja Saksa ovat ainoat EU:n jäsenvaltiot, jotka ovat julkaisseet viralliset ohje- ja strategiadokumentit feministisen ulkopoliittikkansa edistämiseksi. EU:ta on usein pidetty sukupuolten

tasa-arvon kärkitoimijana, mikä tekee näistä erityisen kiinnostavan tutkimuskohteen.⁶ Tässä tutkimuksessa analysoitava aineisto koostuu seuraavista asiakirjoista: (1) Ranskan "International Strategy on Gender Equality 2018–2022" (2018), (2) Espanjan "Spain's Feminist Foreign Policy: Promoting Gender Equality in Spain's external action" (2021) sekä (3) Saksan "Guidelines for Feminist Foreign Policy: a foreign policy for all" (2023). Nämä dokumentit tarjoavat paitsi konkreettisen aineiston analyysin pohjaksi, myös viittaavat siihen, että mailla on selkeä poliittinen tahtotila edistää feminististä ulkopoliittikkaa.

Vaikka feminististä ulkopoliittikkaa on jo tutkittu laajasti hyödyntämällä tutkimusaineistona erityisesti sekundaariaineistoa, kuten virallisia asiakirjoja, mediaportteja ja sosiaalisen median viestejä, (vrt. Zhukova 2023, 843), valtioiden itsensä tuottamat strategiadokumentit tarjoavat aineistona ensisijaisen näkymän niiden ulkopoliittisiin tavoitteisiin ja prioriteetteihin. Näihin asiakirjoihin kiteytyy se, miten feministinen politiikka ymmärretään, miksi sitä halutaan edistää ja millä keinoin. Tarkastelemalla Ranskan, Espanjan ja Saksan lähestymistapoja pyrin tuomaan uutta näkökulmaa feministisen ulkopoliittikan tutkimukseen Euroopan kontekstissa.

Tutkimuskohteiden valintaa tukee myös näiden valtioiden asema EU:n keskeisinä toimijoina. Ranska, Saksa ja Espanja kuuluvat sekä taloudellisesti että väestöllisesti unionin suurimpiin jäsenvaltioihin.⁷ Saksa ja Ranska ovat erityisesti EU:n poliittisia johtomaita ja sen suurimpia talouksia, joiden ulkopoliittiset linjaukset vaikuttavat merkittävästi koko unionin politiikan suuntaan ja arvopohjaan. Ranska ja Saksa ovat G7-maita, ja Ranska on lisäksi yksi YK:n turvallisuusneuvoston pysyvistä jäsenistä. Vaikka näiden valtioiden tarkastelu ei tarjoa kattavaa kuvaa kaikista feminististä ulkopoliittikkaa soveltavista EU-maista, niiden analyysi on perusteltua, sillä ne muovaavat keskeisesti EU:n ulkopoliittista kehystä. Näin ollen feministisen ulkopoliittikan tarkastelu näissä valtioissa mahdollistaa syvällisemmän ymmärryksen ilmiön asemasta ja merkityksestä unionin sisällä.

4.2. Menetelmänä vertaileva sisällönanalyysi

Tässä tutkielmassa analysoin Ranskan, Espanjan ja Saksan feministisen ulkopoliittikan ohjedokumentteja hyödyntäen laadullisen sisällönanalyysin menetelmää. Sisällönanalyysi on laadullisen tutkimuksen tekstianalyysimenetelmä, jossa aineistoa kuvataan sanallisesti ja analysoidaan systemaattisesti ja

⁶ Tosin myös Euroopassa tasa-arvon edistäminen on ottanut takapakkia, vaikka edelleen laaja enemmistö puolustaa edistyksellisiä kantoja (Elgström & Sundström 2024, 6).

⁷ Väkiluvultaan ja taloudeltaan EU:n kolmanneksi suurimassa maassa Italiassa maan poliittinen ilmapiiri on kallistunut konservatiivisemmaksi viime vuosina, eikä se ole ilmaissut tahtotilaa feministisen ulkopoliittikan noudattamiseen.

jäsennellysti (Tuomi & Sarajärvi 2018). Vaikka menetelmän haasteena voi olla aineiston esittäminen ilman analyttistä syvyyttä (mt.), se tarjoaa kuitenkin perustellun tavan tarkastella ja vertailla dokumentteja sisällöllisesti. Diskurssianalyysi voisi tarjota syvällisemmän näkökulman aineiston kielelliseen rakentumiseen, mutta tämän tutkielman puitteissa keskityn siihen, mitä feministisen ulkopolitiikan ohjedokumenteissa sanotaan ja painotetaan, enkä niinkään siihen, miten asiat kielellisesti rakennetaan.

Toteutan sisällönanalyysin deduktiivisesti eli teorialähtöisesti. Teorialähtöisessä analyysissä aineiston luokittelu perustuu ennalta määriteltyyn teoreettiseen kehykseen tai malliin, joka on muodostettu aiemman tutkimustiedon pohjalta (mt.). Tässä tutkielmassa viitekehyksen muodostaa Miskimmonin ym. (2013) kehittämä strategisten narratiivien kolmijako: identiteettinarratiivit, teemanarratiivit ja järjestelmänarratiivit. Suhteutan analysoitavat dokumentit näihin valmiiksi määriteltyihin kategorioihin analysoidakseni, miten feministinen ulkopolitiikka rakentuu eri kansallisissa konteksteissa. Analyysin tukena hyödynnän Zhukovan ja kumppaneiden (2022) kehittämää analyysirunkoa, joka on esitetty taulukossa 1. Tämä runko toimii apuvälineenä aineiston systemaattisessa jäsentelyssä ja tulkinnassa, mahdollistaen vertailun eri valtioiden strategisten lähestymistapojen välillä.

Taulukko 1: Strategisten narratiivien analyysirunko.

<i>Strategisen narratiivin tyyppi</i>	<i>Tutkimusaineistolle esitettävät kysymykset</i>
Identiteettinarratiivi	Mikä on valtion kansallinen identiteetti tasa-arvon edistämisen suhteen? Vahvistaako feministinen ulkopolitiikka tätä identiteettiä vai muuttaako se sitä? Tunnustaako valtio muiden maiden feministisen ulkopolitiikan panokset vai vain omansa?
Teemanarratiivi	Miten valtio suhtautuu sukupuolten tasa-arvoon? Mitä tasa-arvokysymyksiä valtio on ollut mukana ratkaisemassa kotimaassa ja ulkomailla? Mitä tasa-arvokysymyksiä feministisen ulkopolitiikan avulla pyritään ratkaisemaan kotimaassa ja ulkomailla? Millaiseen feminismiin nämä asiat kuuluvat?
Järjestelmänarratiivi	Mitä globaaleja ongelmia feministinen ulkopolitiikka pyrkii ratkaisemaan? Millaista yhteistyötä valtiossa on jo tehty tasa-arvon suhteen? Miten feministinen ulkopolitiikka liittyy tähän olemassa olevaan yhteistyöhön?

Millaista uutta yhteistyötä feministinen ulkopolitiikka korostaa ja keiden toimijoiden kanssa sitä pyritään rakentamaan?
--

Mukailtu lähteestä Zhukova ja kumppanit (2022, 204).

Teorialähtöistä sisällönanalyysiä hyödynnetään yleensä silloin, kun tavoitteena on testata tai soveltaa aiempaa tietoa uudessa kontekstissa (Tuomi & Sarajärvi 2018). Zhukova ja kumppanit (2022) ovat tarkastelleet strategisia narratiiveja Ruotsin, Kanadan, Ranskan ja Meksikon feministisissä ulkopolitiikoissa. Tässä tutkielmassa sovellan analysoidakseni feminististä ulkopolitiikkaa Euroopan kontekstiin rajattuna. Analyysirunko toimii tässä tutkielmassa siltana aiemman tutkimuksen ja uuden kontekstin välillä.

Vertailemalla kolmen EU-maan feminististä ulkopolitiikkaa strategisten narratiivien analyysirungon avulla pyrin vastaamaan seuraavaan tutkimuskysymykseen: *Millaisia feministisiä narratiiveja tarkasteltavien valtioiden feministisen ulkopolitiikan ohjedokumenteilla pyritään luomaan?* Tämän avulla pyrin tunnistamaan yhtäläisyyksiä ja eroja näiden maiden feministisissä lähestymistavoissa ja itsestään luomista feministisistä narratiiveista. Tutkimuskysymykseen vastaamalla tavoitteeni on syventää ymmärrystä siitä, miten feministinen ulkopolitiikka ja sukupuolten tasa-arvonormin edistäminen näyttäytyvät Euroopan kontekstissa.

5. ANALYYSI FEMINISTISISTÄ NARRATIIVEISTA KOLMEN EU-MAAN ULKOPOLITIIKASSA

5.1. Ranskan feministisen ulkopolitiikan narratiivit

Ranska oli yksi ensimmäisistä Euroopan maista, jotka ottivat käyttöön feministisen ulkopolitiikan. Maa on soveltanut feminististä ulkopolitiikkaa vuodesta 2019 lähtien (Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères 2024a, jälj. MEAE). Ranskan feministisen ulkopolitiikan keskeiset linjaukset on esitetty noin 50-sivuisessa Ranskan kansainvälisessä tasa-arvostrategiassa, joka kattaa vuodet 2018–2022.⁸ Ranskan feministinen diplomatia perustuu kolmeen keskeiseen periaatteeseen: kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan, jossa otetaan huomioon eri näkökulmat ja toimijat yhteiskunnallisissa haasteissa; oikeusperustaiseen lähestymistapaan, jossa ihmisoikeudet ja tasa-arvo ovat kaiken toiminnan ytimessä;

⁸ Ranska julkaisi maaliskuussa 2025 uuden strategiapaperin feministisestä ulkopolitiikasta (MEAE 2025). Vaikka asiakirja tuo mukanaan joitakin uusia painotuksia, se on jätetty tämän tutkielman ulkopuolelle, koska se julkaistiin tutkimusaineiston analyysin jo valmistuttua.

sekä sukupuolinäkökulman valtavirtaistamiseen, joka varmistaa, että sukupuolten tasa-arvo huomioidaan kaikessa päätöksenteossa ja toiminnassa (mt., 13–14). Ranska on vasta viime aikoina alkanut kutsua ulkopoliitiikkaansa johdonmukaisemmin feministiseksi, joten tässä tutkielmassa käytän maan aiemmin omaksumaa ja myös aineistossa esiintyvää termiä feministinen diplomatia.

5.1.1. Ranskan identiteettinarratiivit

Ranskan kansallinen identiteetti tasa-arvon edistämisen suhteen rakentuu arvolähtöisyydelle, jossa sukupuolten tasa-arvon edistäminen ja syrjinnän vastustaminen esitetään keskeisinä osina valtion ulkoista toimintaa. Feministinen diplomatia toimii välineenä tämän identiteetin rakentamisessa: se viestii Ranskan sitoutumisesta universaaleihin oikeuksiin, vapauteen ja oikeudenmukaisuuteen (MEAE 2018, 8). Ranskan ulkoministeriön mukaan kunnianhimoiset toimet tasa-arvon edistämiseksi heijastavat näitä arvoja (mt., 8). Tämä arvolähtöisyys kiteytyy seuraavassa linjauksessa: ”Naisten oikeuksien kunnioittaminen, sukupuolten tasa-arvo ja kaiken sukupuolisyrynnän torjuminen ovat perusta, jolle Ranskan ulkoinen toiminta ja kehityspoliittikka rakentuvat” (mt., 14).⁹ Näiden linjausten kautta Ranska rakentaa itsestään narratiivia johdonmukaisena ja vastuullisena tasa-arvon edistäjänä kansainvälisessä politiikassa.

Ranskan ulkoministeriön mukaan naisten oikeudet ovat olleet jo pitkään maan ulkopoliittisen toiminnan ytimessä (mt., 12). Feministinen diplomatia ei siis muuta Ranskan kansallista identiteettiä tasa-arvon edistäjänä, vaan pikemminkin vahvistaa ja syventää sitä osana pitkäjänteistä kehityskulkua. Tätä jatkuvuutta korostetaan Ranskan ulkoministeriön ohjedokumentissa, jonka alussa kuvataan politiikkaa edeltäneitä strategisia linjauksia. Ministeriön mukaan Ranska laati jo vuonna 2007 ensimmäisen strategiansa sukupuolen ja kehityksen teemoista, ja sitä päivitettiin vuonna 2013 sukupuolinäkökulman vahvistamiseksi kehityspoliitikassa. Feministinen diplomatia on siten Ranskan kolmas tasa-arvostrategia, jonka tavoitteena on syventää sitoutumista sukupuoleen liittyvien ongelmien ratkaisemiseen kaikissa kehityspoliittikan välineissä sekä laajentaa aiempien strategioiden pohjalta toteutettuja toimia. (mt., 7.) Feministinen diplomatia toimii näin jatkumona, joka vahvistaa Ranskan identiteettiä tasa-arvon pitkäaikaisena edistäjänä kansainvälisessä politiikassa.

Feministinen diplomatia ei ainoastaan jatka aiempaa tasa-arvotyötä, vaan se myös syventää ja institutionalisoi sitä entisestään. Ranskan ulkoministeriön mukaan toisen strategian käyttöönotto on

⁹ “The respect of women’s rights, gender equality and the rejection of any gender discrimination are the foundation on which France’s external action and development policy are built on.”

lisännyt sitoutumista sukupuolikysymyksiin sekä ministeriön sisällä että sen ulkoisessa toiminnassa (mt., 12). Lisäksi Ranskan sitoutumisen tasa-arvoon kerrotaan näkyvän myös kansallisessa lainsäädännössä (MEAE 2018, 11). Tällä Ranska pyrkii osoittamaan, että tasa-arvotyö ei ole jäänyt irralliseksi politiikkatavoitteeksi, vaan se on alkanut juurtua osaksi hallinnon rakenteita ja toimintakulttuuria. Uuden strategian tavoitteena on edelleen vahvistaa tätä kehitystä ja parantaa toimien koordinoitua (mt., 12), mikä viittaa pyrkimykseen tehdä tasa-arvosta entistä järjestelmällisempi ja läpileikkaavampi osa ulkopoliittikkaa. Näin feministinen diplomatia ei muuta narratiivia Ranskasta tasa-arvon edistäjänä, vaan vahvistaa sitä tekemällä tasa-arvotyöstä entistä näkyvämmän, systemaattisemman ja institutionaalisesti vakiintuneemman osan valtion ulkoista toimintaa.

Ranskan esittämä identiteetti tasa-arvon edistäjänä rakentuu vahvasti sen omien toimien varaan, eikä se juuri tunnusta muiden valtioiden feministisen ulkopoliittikan panoksia. Vaikka Ranskan ulkoministeriö korostaa ohjedokumentissaan niin kahdenvälistä kuin monitahoista yhteistyötä maailmanlaajuisen tasa-arvon edistämiseksi (mt., 27), se ei erikseen huomioi muiden valtioiden feministisiä ulkopoliittikkoja tai niiden saavutuksia. Sen sijaan Ranska asemoituu itse eturintamaan kuvaten olevansa ”johtava toimija kansainvälisillä ja eurooppalaisilla foorumeilla, joka on sitoutunut korkeimmalla tasolla edistämään naisten oikeuksia ja voimaantumista”, mikä tukee narratiivia Ranskasta tasa-arvotyön tienraivaajana.¹⁰

Identiteetinarratiivin kannalta on myös merkittävää, että Ranska käyttää politiikastaan termiä feministinen diplomatia feministisen ulkopoliittikan sijaan. Zhukovan (2023, 845) mukaan termin käyttö heijastelee tarvetta lisätä naisten osallistumista ulkopoliittisiin instituutioihin, mutta samalla se voi viestiä laajemmasta ja kokonaisvaltaisemmasta lähestymistavasta kuin puhtaasta kehityspoliitikasta. Diplomatiatermi voi myös korostaa Ranskan pyrkimystä käyttää kansainvälistä vaikutusvaltaansa tasa-arvon edistämiseen erityisesti EU:ssa, YK:ssa ja G7:ssä. Näin Ranska rakentaa kuvaa itsestään paitsi tasa-arvon edistäjänä, myös globaalina suunnannäyttäjänä, jonka oma rooli korostuu suhteessa muihin.

5.1.2. Ranskan teemanarratiivit

Ranska korostaa sukupuolten tasa-arvon olevan keskeinen osa valtiollista agenda ja poliittista tahtotilaa. Sen feministisen diplomatian taustalla on huoli naisten oikeuksien heikentymisestä, jota ovat kiihdyttäneet muun muassa konservatiivisten arvojen nousu ja uudet globaalit kriisit (MEAE 2018, 9). Ranskan ulkoministeriön mukaan tasa-arvo on Ranskan tasavallan presidentin Emmanuel Macronin

¹⁰ “[...] leading player in international and European forums and is committed at the highest levels to promoting women’s rights and empowerment.”

poliittisten prioriteettien kärjessä (mt., 7), ja maan hallitus on määritellyt sukupuolten tasa-arvon ”suureksi kansalliseksi tavoitteeksi”,¹¹ mikä viestii korkeimman poliittisen johdon sitoutumisesta aiheeseen. Myös ministeriön *What is feminist foreign policy?* -asiakirjassa todetaan yksiselitteisesti: ”Sukupuoli on prioriteetti Ranskalle” (MEAE 2024b, 3). Ministeriön mukaan strategian päätavoitteena on valtavirtaistaa sukupuolten tasa-arvo ja siihen liittyvät kysymykset osaksi Ranskan ulkoista toimintaa (MEAE 2018, 15). Näillä ilmaisuilla Ranskan hallinto pyrkii osoittamaan, että sukupuolten tasa-arvo ei ole vain hallinnollinen tavoite, vaan olennainen osa valtion arvoja ja kansainvälistä identiteettiä. Tämä viestintä rakentaa kuvaa valtiosta, joka suhtautuu tasa-arvokysymyksiin vakavasti.

Ennen feministisen diplomatian käyttöönottoa Ranska tarkasteli sukupuolten tasa-arvoa ensisijaisesti kehityspolitiikan näkökulmasta (mt., 14). Vaikka kehityspolitiikka säilyy edelleen keskeisenä toimintakenttänä, Ranska rakentaa narratiivia, jossa tasa-arvo nähdään periaatteena, joka läpivalaisee kokonaisvaltaisesti ulkopoliittisen toiminnan. Tämä ilmenee pyrkimyksenä sisällyttää sukupuolinäkökulma muun muassa rauhan ja turvallisuuden, kestävän kehityksen, ilmasto- ja talouspolitiikan sekä perusoikeuksien edistämisen alueille (mt., 3). Näin Ranska vahvistaa sitoutumistaan tasa-arvon edistämiseen osana laajempaa globaalia vastuunkantoa.

Kokonaisvaltaisen lähestymistapansa myötä Ranska on määritellyt feministiselle diplomatialleen useita konkreettisia painopisteitä, joiden avulla pyritään vastaamaan keskeisiin sukupuolikysymyksiin. Ensinnäkin tavoitteena on taata maksuton ja yhdenvertainen pääsy perussosiaalipalveluihin, kuten koulutukseen sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyteen. Toiseksi Ranska pyrkii edistämään naisten pääsyä tuottaviin ja taloudellisiin resursseihin, seuraamaan niiden käyttöä ja takaamaan pääsyn ihmisarvoiseen työhön. Kolmanneksi feministinen ulkopoliitiikka pyrkii varmistamaan, että naisilla ja tytöillä on yhtäläiset oikeudet, pääsy oikeudenpalveluihin ja suoja väkivaltaa vastaan. Neljänneksi Ranska korostaa naisten merkityksellistä osallistumista taloudelliseen, poliittiseen ja sosiaaliseen päätöksentekoon, ja viidenneksi se pyrkii turvaamaan naisten täysimääräisen osallistumisen rauhan ja turvallisuuden prosesseihin. (mt., 16–22.)

Näiden tavoitteidensa kautta Ranskan feministinen diplomatia sijoittuu lähimmäs liberaalifeminististä viitekehystä, jossa keskeistä on yksilön oikeuksien, tasa-arvoisten mahdollisuuksien ja institutionaalisten muutosten edistäminen. Tämä näkyy erityisesti siinä, että politiikassa painotetaan naisten ja tyttöjen oikeuksia, heidän osallistumistaan päätöksentekoon sekä tasa-arvon valtavirtaistamista

¹¹ ”[...] ’the great national cause’ [...]”

kehityspolitiikassa ja ulkoisissa toimissa. Liberaalille feminismille tyypillisesti Ranskan lähestymistapa ei pyri haastamaan järjestelmän rakenteita radikaalisti, vaan tavoitteena on tehdä olemassa olevista instituutioista tasa-arvoisempia muun muassa lainsäädännön, resurssien uudelleenjaon ja hallinnollisten uudistusten kautta.

5.1.3. Ranskan järjestelmänarratiivit

Ranskan feministinen diplomatia pyrkii vastaamaan useisiin keskeisiin globaaleihin haasteisiin, jotka liittyvät sukupuolten tasa-arvon toteutumiseen ja ihmisoikeuksien turvaamiseen. Naisten oikeuksien heikkenemisen lisäksi esille tuodaan väestönkasvun keskittyminen vähiten kehittyneisiin maihin, sukupuolittunut väkivalta kriisi- ja konfliktitilanteissa sekä ilmastonmuutoksen vaikutukset, jotka usein pahentavat eriarvoisuutta (MEAE 2018, 9). Näitä ilmiöitä tarkastellaan toisiinsa kytkeytyvinä rakenteellisina ongelmina, jotka vaativat kokonaisvaltaista ja sukupuolitietoista lähestymistapaa. Ranskan kansainvälinen tasa-arvostrategia pyrkii siten torjumaan sukupuolittunutta väkivaltaa globaalisti, vahvistamaan naisten ja tyttöjen oikeuksia ilmastokriisin kontekstissa sekä huomioimaan väestörakenteelliset haasteet osana kestävän kehityksen ja rauhanrakennuksen tavoitteita.

Ranskan feministinen diplomatia rakentaa narratiivia, jossa valtio esittää itsensä pitkäjänteisenä ja sitoutuneena toimijana sukupuolten tasa-arvon edistämässä. Tämä narratiivi nojaa aiempiin kansainvälisiin ja alueellisiin sitoumuksiin, kuten YK:n CEDAW-sopimukseen, Istanbulin sopimukseen sekä muun muassa Pekingin, Nairobien ja Kööpenhaminan maailmankonferensseihin (mt., 10). Ranska tuo esiin myös osallistumisensa YK:n Naiset, rauha ja turvallisuus -agendaan, jota se tukee kansallisella toimintasuunnitelmalla (mt., 22). Strategia asemoidaan myös osaksi kestävän kehityksen Agenda 2030 -viitekehystä (mt., 13). Lisäksi se asemoituu osaksi Euroopan unionin tasa-arvopolitiikkaa tukemalla GAP II -toimintasuunnitelmaa (mt., 11). Näiden viittausten kautta Ranska rakentaa kuvaa johdonmukaisesta ja kansainvälisesti verkottuneesta toimijasta, joka on jo pitkään ollut mukana kansainvälisessä tasa-arvotyössä.

Ranskan feministinen ulkopolitiikka tuo kuitenkin esiin uudenlaista yhteistyötä erityisesti monenvälisissä foorumeissa, kuten YK:ssa, EU:ssa sekä G7- ja G20-ryhmissä. Strategiassa korostetaan tarvetta tiivistää ja kehittää yhteistyötä näiden toimijoiden kanssa tasa-arvoagendan edistämiseksi (mt., 8). Uutta on myös se, että sukupuolten tasa-arvoa ei tarkastella vain kehityspolitiikan kontekstissa, vaan se liitetään laajempiin globaaleihin kysymyksiin, kuten ilmastonmuutokseen ja rauhanrakennukseen. Esimerkiksi Ranska esittää olleensa keskeisessä roolissa sukupuolinäkökohtien sisällyttämisessä Pariisiin

ilmastosopimukseen vuonna 2015 (MEAE 2018, 19). Tämänkaltaiset viittaukset rakentavat narratiivia Ranskasta globaalina vaikuttajana, joka yhdistää tasa-arvotyön muihin keskeisiin kansainvälisiin haasteisiin ja toimii aktiivisesti uusien kumppanuuksien luomiseksi.

5.2. Espanjan feministisen ulkopolitiikan narratiivit

Espanja on julkaissut vuonna 2021 feminististä ulkopolitiikkaansa ohjaavan oppaan, jonka laajuus on 33 sivua.¹² Sen feministinen ulkopolitiikka rakentuu viiden keskeisen periaatteen varaan: transformatiivinen lähestymistapa, sitoutunut johtajuus, omistajuus, osallistava osallistuminen ja kansallisten sekä kansainvälisten liittoumien vahvistaminen, sekä monimuotoisuuden ja intersektionaalisuuden huomioiminen (Ministerio de Asuntos Exteriores, Unión Europea y Cooperación 2021, jälj. MAEUEC). Espanjan lähestymistapa on erityinen siinä, että se ulottaa feministisen ulkopolitiikan periaatteet myös sisäpolitiikkaan. Tällä tavoin pyritään varmistamaan, että kansainvälinen toiminta on johdonmukaisessa linjassa kansallisten tasa-arvotavoitteiden kanssa (Zhukova 2023, 846).

5.2.1. Espanjan identiteettinarratiivit

Espanja rakentaa feministisellä ulkopolitiikallaan jopa Ranskaa vahvemmin kansallista identiteettiään vahvana sukupuolten tasa-arvon edistäjänä. Espanjan ulkoministeriön mukaan maalla on jo valmiiksi vahva asema tasa-arvotyön johtajana, ja maan poliittinen sitoutuminen sukupuolten tasa-arvon ja naisten oikeuksien edistämiseen on merkittävä osa sen kansainvälistä profiilia (MAEUEC 2021, 5, 19). Espanja pyrkii johdonmukaisesti ylläpitämään ja vahvistamaan tätä asemaa toimimalla esimerkillisesti sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla (mt., 4). Näin Espanja rakentaa itsestään kuvaa valtiona, joka ei ainoastaan noudata kansainvälisiä tasa-arvovelvoitteita, vaan toimii myös suunnannäyttäjänä ja vaikuttajana globaalissa tasa-arvopolitiikassa:

Espanjasta on tullut kansainvälinen referenssi muun muassa sukupuoleen perustuvan väkivallan torjunnassa, sukupuolten tasa-arvon edistämässä työllisyyden ja työ- ja yksityiselämän tasapainoa edistävässä politiikassa sekä sukupuolitietoisien budjetoinnin edistämässä.¹³

Ranskan tavoin Espanjan feministinen ulkopolitiikka näyttäytyy ennen kaikkea välineenä, joka vahvistaa valtion jo olemassa olevaa identiteettiä tasa-arvon edistäjänä. Espanja rakentaa itsestään narratiivia

¹² Lisäksi vuonna 2023 maa julkaisi feministisen ulkopolitiikan toimintasuunnitelman, joka syventää ja konkretisoi oppaan linjauksia. Tässä työssä tarkastelu kohdistuu kuitenkin ensisijaisesti oppaaseen, sillä se muodostaa feministisen ulkopolitiikan perusviitekehyksen ja määrittelee tämän työn kannalta keskeiset periaatteet, joihin myöhemmät asiakirjat pohjautuvat.

¹³ Spain has become an international reference in areas such as combating gender-based violence, promoting gender equality in the context of employment and in work-life balance policies, and fostering gender budgeting.

vahvana tasa-arvon viestinviejänä, ja feministinen ulkopoliitikka toimii tämän viestin johdonmukaisena jatkumona. Espanjan ulkoministeriön mukaan maan normatiivinen kehys sukupuolten tasa-arvon suhteen on jo valmiiksi hyvin kehittynyt, ja feministisen ulkopoliitiikan katsotaan tukevan näiden arvojen ja intressien kansainvälistä edistämistä (MAEUEC 2021, 4, 6). Näin feministinen ulkopoliitikka ei muuta myöskään Espanjan kansallista identiteettiä, vaan vahvistaa sitä rakentamalla kuvaa valtiosta, jonka keskeinen arvo ja kansainvälinen profiili perustuvat sukupuolten tasa-arvon edistämiseen.

Espanjan feministisen ulkopoliitiikan toimintasuunnitelmassa valtio asemoituu osaksi laajempaa kansainvälistä kehystä, jossa useat maat ovat asettaneet sukupuolten tasa-arvon ulkopoliittikkansa ytimeen. Heti asiakirjan alussa todetaankin, että Espanja liittyy niiden valtioiden joukkoon, jotka ovat jo sitoutuneet feministisen ulkopoliitiikan periaatteisiin (mt., 5). Vaikka dokumentti ei mainitse muita maita nimeltä, viittaus osoittaa, että Espanja – toisin kuin Ranska – tunnistaa ja arvostaa myös muiden valtioiden panosta tasa-arvotyössä. Samalla tämä ilmaisu toimii keinona vahvistaa Espanjan omaa asemaa osana tätä kansainvälistä joukkoa ja osoittaa, että myös Espanja on nyt virallisesti sitoutunut sukupuolten tasa-arvon edistämiseen ulkopoliittikkansa kautta. Näin ollen feministinen ulkopoliitikka toimii paitsi kansallisen identiteetin vahvistajana, myös välineenä, jolla Espanja asemoituu osaksi globaalia tasa-arvopoliitiikan etulinjaa.

5.2.2. Espanjan teemanarratiivit

Espanjan feministinen ulkopoliitikka rakentaa narratiivia, jossa sukupuolten tasa-arvo esitetään paitsi poliittisena tavoitteena myös valtion keskeisenä arvopohjana ja kansainvälisen toimijuuden perustana. Toimintasuunnitelmassa korostetaan, että Espanja pyrkii siirtymään kohti todellista ja tehokasta tasa-arvoa kansainvälisellä tasolla (mt., 5), jossa ”[...] sukupuolten tasa-arvon aktiivinen edistäminen on Espanjan ulkopoliitiikan läpileikkaava prioriteetti [...]” (mt., 7).¹⁴ Vastaavasti kuin Ranska, Espanja näkee tasa-arvon saavuttamisen edelleen suurena haasteena (mt., 4–5), mikä oikeuttaa feministisen ulkopoliitiikan käyttöönoton ajankohtaisena ja välttämättömänä ratkaisuna. Samalla tuodaan esiin konkreettisia toimia, kuten sukupuoleen perustuvan väkivallan torjunta, tasa-arvon edistäminen työelämässä ja yksityiselämän tasapainottamisessa sekä sukupuolitietoisien budjetoinnin kehittäminen (mt., 5).

Espanjan feministinen ulkopoliitikka luo kuvaa valtiosta, joka on jo ennen virallisen strategian käyttöönottoa ollut aktiivinen toimija keskeisten sukupuolikysymysten ratkaisemisessa. Jo vuonna 2014

¹⁴ “[...] the active promotion of gender equality as a crosscutting principle and a priority of Spain’s external action [...]”

säädetty laki valtion ulkoisista toimista ja ulkoasiainhallinnosta (laki 2/2014) määritteli sukupuolten tasa-arvon edistämisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan poistamisen Espanjan ulkopoliitiikan keskeisiksi arvoiksi ja intresseiksi (MAEUEC 2021, 5). Tätä linjaa jatkaen Espanja on ollut mukana torjumassa sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa, edistämässä tasa-arvoa työelämässä ja yksityiselämän tasapainottamisessa sekä kehittämässä sukupuolitietoista budjetointia (ibid.). Kansainvälisesti Espanja korostaa naisten täysimääräistä osallistumista konfliktinratkaisuun, pitäen sitä keskeisenä tehokkuuden, onnistumisen ja kestävyuden edellytyksenä. Näin valtio asemoituu osaksi laajempaa kansainvälistä kehystä, jossa sukupuolten tasa-arvo nähdään paitsi ihmisoikeuskysymyksenä myös kestävän rauhan ja vaurauden ehtona Agenda 2030:n mukaisesti (mt., 6). Näin Espanja rakentaa johdonmukaista ja uskottavaa narratiivia valtiosta, jonka ulkopoliittinen identiteetti kietoutuu vahvasti tasa-arvon edistämiseen sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla.

Feministisen ulkopoliitiikan käyttöönoton myötä Espanja pyrkii vastaamaan sekä kansallisiin että kansainvälisiin tasa-arvokysymyksiin kokonaisvaltaisella ja rakenteita muuttavalla otteella. Strategiassa korostetaan Ranskan tapaan kaksisuuntaista lähestymistapaa, jossa sukupuolinäkökulma valtavirtaistetaan kaikkiin ulkopoliitiikan osa-alueisiin samalla kun ulkoasiainhallinnon sisäisiä prioriteetteja vahvistetaan (mt., 7). Vaikka tasa-arvoa pyritään edistämään laaja-alaisesti, painopisteet kohdistuvat erityisesti naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan torjuntaan, seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin, naisten osallistumiseen päätöksentekoon sekä taloudelliseen oikeudenmukaisuuteen ja voimaantumiseen (mt., 21). Näiden teemojen kautta Espanja asemoituu toimijaksi, joka pyrkii vastaamaan globaaleihin tasa-arvohaasteisiin samalla, kun se vahvistaa tasa-arvotavoitteiden ja ulkopoliitiikan välistä yhteyttä myös kotimaan kontekstissa.

Espanjan feministinen ulkopoliitiikka asemoituu ainakin nimellisesti intersektionaalisen feminismin viitekehykseen. Espanjan ulkoministeriön mukaan Espanjan feminististä ulkopoliitiikkaa edistetään nimenomaisesti intersektionaalisesta näkökulmasta, sillä sukupuolen kanssa huomioidaan risteävän useita muita syrjintää aiheuttavia tekijöitä, kuten etnisyys, seksuaalinen suuntautuminen, sukupuoli-identiteetti, taloudellinen asema, uskonto ja vammaisuus (mt., 8). Intersektionaalisuus jää kuitenkin vain maininnaksi dokumenttiin, eikä sitä tuoda esiin johdonmukaisesti.

5.2.3. Espanjan järjestelmänarratiivit

Yksi keskeinen ulottuvuus Espanjan feministisessä ulkopoliitiikassa on sen pyrkimys vastata monimutkaisiinkin globaaleihin haasteisiin sukupuolitietoista näkökulmasta. Strategiassa tunnistetaan

erityisesti ilmastonmuutos, ihmiskauppa ja epätasa-arvoiset kauppasuhteet ongelmiksi, jotka kytkeytyvät sukupuolten väliseen eriarvoisuuteen ja vaativat rakenteellista muutosta (MAEUEC 2021, 9). Näiden kysymysten ratkaisemiseksi Espanja hyödyntää feminististä ulkopolitiikkaansa monitasoisesti: ulkoasiainhallinnon sisäisten prosessien lisäksi se toimii aktiivisesti kahdenvälisissä suhteissa, Euroopan unionin puitteissa, monenvälisissä foorumeissa sekä kehityspoliittisessa yhteistyössä (mt., 4). Tällainen lähestymistapa tukee narratiivia valtiosta, joka ei ainoastaan reagoi globaaleihin kriiseihin, vaan pyrkii muovaamaan kansainvälistä järjestelmää tasa-arvon näkökulmasta. Espanjan johtajuus näkyy erityisesti sen roolissa EU:n tasa-arvoinstrumenttien kehittämisessä sekä YK:n strategisten tasa-arvohankkeiden edistämässä (mt., 12–13), mikä vahvistaa kuvaa valtiosta, joka yhdistää feministisen politiikan ja globaalin vaikuttamisen.

Feministinen ulkopolitiikka mahdollistaa Espanjalle myös kansainvälisten sitoumusten saavuttamisen. Tällaisina mainitaan muun muassa YK:n Agenda 2030 ja sen kestävä kehityksen tavoitteet (SDG), joihin Espanjan feministinen ulkopolitiikka myös pohjautuu ja joka ohjaa sen toimintaa (mt., 4–5). Muina Espanjan kansainvälisinä sitoumuksina dokumentissa mainitaan CEDAW ja Pekingin julistus ja toimintaohjelma. Lisäksi eurooppalaisessa kontekstissa avainsitoumuksina mainitaan Istanbulin sopimus, Euroopan komission sukupuolten tasa-arvostrategia 2020–2025, GAP III -toimintasuunnitelma sekä EU:n WPS-toimintasuunnitelma 2019–2024 (mt., 6). Myös Espanja korostaa siis feministisessä ulkopolitiikassaan vahvasti yhteistyötä kansainvälisellä tasolla.

Espanjan feministinen ulkopolitiikka tuo esiin myös uusia yhteistyömuotoja, kuten alueellista yhteistyötä Ibero-amerikkalaisissa huippukokouksissa sekä tiiviimpää kumppanuutta Latalaisen Amerikan ja Karibian maiden kanssa (mt., 11). Tämä viittaa haluun rakentaa feminististä ulkopolitiikkaa myös globaalin etelän konteksteissa. Lisäksi Espanja aikoo vahvistaa rooliaan sukupuolten tasa-arvon puolestapuhujana Euroopan unionissa sekä syventää jo olemassa olevia sitoumuksia kansainvälisissä järjestöissä, kuten Yhdistyneissä kansakunnissa ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestössä (Etyj) (mt., 12–13). Näin feministinen ulkopolitiikka toimii välineenä, jonka kautta Espanja pyrkii paitsi vahvistamaan nykyisiä yhteistyörakenteita myös laajentamaan niitä uusille alueille ja toimijoille.

5.3. Saksan feministisen ulkopolitiikan narratiivit

Saksan 89-sivuisessa feministisen ulkopolitiikan julkaisussa hahmotellaan lähestymistapaa, joka pohjaa Ruotsin kehittämään kolmen R:n malliin, jossa tavoitteena on naisten ja tyttöjen oikeuksien edistäminen naisten ja marginalisoitujen ryhmien edustuksen lisääminen sekä resurssien tukeminen. Saksa pyrkii

yhdistämään nämä periaatteet pragmaattiseen toimintatapaan ja kehittämään niin kutsutun "feministisen refleksin", jossa ulkopoliittisessa päätöksenteossa otettaisiin automaattisesti myös tasa-arvo näkökulma huomioon. (Auswärtiges Amt Office 2023, jälj. AA.)

5.3.1. Saksan identiteettinarratiivit

Saksan feministinen ulkopoliittikka perustuu vahvasti arvolähtöisyyteen (mt., 3). Saksan ulkoministeriön mukaan feministinen ulkopoliittikka ei ainoastaan heijasta Saksan kansallisia arvoja, vaan myös tukee maan strategisia intressejä (mt., 5). Tämä politiikka vahvistaa Saksan kansallista identiteettiä tasa-arvon edistäjänä, sillä se nostaa naisten ja marginalisoitujen ryhmien tasa-arvon uudelleen globaaliin keskiöön ja asettaa sen ulkopoliittisen toiminnan ytimeen (mt., 20). Näin ollen feministinen ulkopoliittikka ei muuta Saksan identiteettiä, vaan pikemminkin syventää ja konkretisoi sitä, vahvistaen maan asemaa tasa-arvoon sitoutuneena toimijana kansainvälisessä yhteisössä.

Saksa keskittyy Ranskaa ja Espanjaa enemmän feministisen ulkopoliittikan dokumentissaan tunnustamaan myös muiden maiden merkittävät panokset sukupuolten tasa-arvon edistämässä. Ulkoministeriön ohjedokumentissa (mt., 13) mainitaan useita kumppanivaltioita, kuten Kanada, Chile, Ranska, Luxemburg, Meksiko, Alankomaat ja Espanja, joiden feministiset ulkopoliittikat nähdään osana yhteistä pyrkimystä sukupuolten tasa-arvon vahvistamiseksi globaalilla tasolla. Lisäksi Saksa tunnistaa myös niiden valtioiden toiminnan, jotka edistävät samoja päämääriä ilman nimenomaista feministisen ulkopoliittikan terminologiaa (mt., 13). Erityisesti EU-tasolla Saksa myöntää, että jotkut jäsenvaltiot ovat tehneet aloitteita tasa-arvon edistämiseksi jo ennen Saksan omaa linjanmuutosta (mt., 14). Näin Saksa rakentaa narratiivia, jossa tasa-arvon edistäminen on keskeinen osa sen kansainvälistä identiteettiä, mutta se ei kuitenkaan asemoidu yksiselitteisesti tienraivaajaksi samalla tavalla kuin Ranska ja Espanja.

5.3.2. Saksan teemanarratiivit

Saksa suhtautuu sukupuolten tasa-arvoon vakavasti ja pitää sitä keskeisenä osana ulkopoliittikkaansa. Kuten Ranska ja Espanja, myös Saksa on ottanut käyttöön feministisen ulkopoliittikan, koska se nähdään välttämättömänä keinona edistää oikeudenmukaisempaa ja vakaampaa maailmaa (mt., 2). Saksan tavoitteena on edistää sukupuolten tasa-arvoa maailmanlaajuisesti, ja tuoda tavoite keskeiseksi osaksi maan kansainvälistä toimintaa (AA 2023, 9): ”Feministinen politiikka nostaa globaalin sitoutumisemme naisten ja syrjäytyneiden ryhmien tasa-arvoon uudelle tasolle ja asettaa sen ulkopoliittikkamme keskiöön”

(mt., 20).¹⁵ Feministinen ulkopoliitikka Saksassa perustuu ajatukseen, että kaikilla ihmisillä on yhtäläiset oikeudet sekä vapaus ja mahdollisuus osallistua yhteiskuntaan. Tasa-arvon edistäminen nähdään paitsi moraalisesti oikeana myös käytännöllisesti hyödyllisenä: yhteiskunnat ovat rauhallisempia ja vauraampia, kun kaikki voivat osallistua poliittiseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen elämään täysivaltaisesti (ibid.).

Saksan feministisessä ulkopoliitikassa on nostettu erityisesti seuraavat tasa-arvokysymykset: naisten ja marginalisoitujen ryhmien osallistumisen vahvistaminen rauhan ja turvallisuuden rakentamisessa; sukupuolitietoisien lähestymistavan varmistaminen humanitaarisessa avussa ja kriisinhallinnassa; johdonmukaisemman ihmisoikeuspolitiikan ja -lainsäädännön edistäminen; ilmastokriisin sukupuolittuneiden vaikutusten tunnistaminen ja torjuminen; naisten ja syrjäytyneiden ryhmien taloudellisen osallistumisen tukeminen kansainvälisessä talouspolitiikassa; tasa-arvoisen edustuksen ja osallistumisen edistäminen yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. (mt., 16-17.)

Lisäksi feministisen ulkopoliitiikan tavoitteita pyritään toteuttamaan myös ulkoasiainhallinnon sisällä muun muassa valtavirtaistamalla tasa-arvonäkökulmaa, sukupuolitietoisella budjetoinnilla sekä jatkuvalla seurannalla ja arvioinnilla (mt., 18). Näitä suuntaviivoja sovelletaan sekä kansallisessa ulkopoliitikassa että Euroopan unionin ja kansainvälisten foorumien tasolla (mt., 4). Saksa myös korostaa kokonaisvaltaista näkemystä (mt., 34), jossa ulkopoliitiikan linjauksilla on vaikutus kaikkiin ulkoministeriön toiminta-aloihin, kuten rauha- ja turvallisuuspolitiikkaan, humanitaarisesta apuun ja kriisinhallintaan, ihmisoikeuspolitiikkaan ja ilmastodiplomatiaan, ulkomaankauppa- ja investointipolitiikkaan sekä kulttuuri- ja yhteiskuntadiplomatiaan (mt., 10, 20).

Saksan feministisessä ulkopoliitikassa kuvatut tavoitteet ja toimenpiteet sijoittuvat selkeimmin intersektionaalisen feminismin piiriin. Tällainen feminismi tarkastelee sukupuolten tasa-arvoa laajemmassa yhteiskunnallisessa ja globaalissa kontekstissa, jossa huomioidaan myös muita eriarvoisuutta tuottavia tekijöitä. Tämä näkyy Saksan politiikassa, jossa marginalisoidut ryhmät nähdään keskeisessä asemassa ja politiikalla pyritään saavuttamaan kaikille ihmisille samoja oikeuksia moniulotteinen syrjintä huomioiden (AA 2023, 2).

¹⁵ ”Feminist foreign policy elevates our global commitment to the equality of women and marginalised groups to a new level and places it at the centre of our foreign policy activities.”

5.3.3. Saksan järjestelmänarratiivit

Myös Saksan feministinen ulkopolitiikka pyrkii vastaamaan useisiin keskeisiin globaaleihin ongelmiin, jotka liittyvät rauhaan, ihmisoikeuksiin, ilmastokriisiin ja taloudelliseen eriarvoisuuteen. Monimuotoisuus nähdään keinona edistää rauhaa, sosiaalista kehitystä sekä taloudellista ja ekologista kestävyyttä (mt., 10). Feministisen ulkopolitiikan ohjenuorat kohdistuvat erityisesti sellaisiin kansainvälisiin haasteisiin kuin konfliktien ehkäisy ja rauhanrakennus, humanitaarinen apu ja kriisinhallinta, ihmisoikeuksien vahvistaminen, ilmastonmuutoksen sukupuolittuneiden vaikutusten torjuminen sekä oikeudenmukaisemman kansainvälisen talousjärjestelmän rakentaminen (mt., 16–17).

Saksa on jo pitkään ollut mukana kansainvälisessä tasa-arvoyhteistyössä, erityisesti sitoutumalla YK:n päätöslauselma 1325-agendaan. Tämän viitekehyksen kautta Saksa on tukenut naisten osallistumista rauhanprosesseihin ja pyrkinyt vahvistamaan heidän suojeluaan konflikteissa. (mt., 16.) Myös kahdenväliset suhteet, EU ja kansainväliset foorumit nostetaan esiin vastaavasti kuin Ranskan ja Espanjan taholta. Uutena painopisteenä Saksa korostaa yhteistyön syventämistä erityisesti Euroopan tasolla. Se pyrkii käynnistämään keskusteluja ja edistämään feministisen ulkopolitiikan periaatteita EU:ssa, tavoitteenaan rakentaa osallistavampaa ja tasa-arvoisempaa ulkopolitiikkaa, jossa kaikkien ihmisten oikeudet ja näkökulmat otetaan huomioon (mt., 14). Tämä heijastaa järjestelmänarratiivia, jossa Saksa osallistuu aktiivisesti kansainvälisen järjestelmän muovaamiseen tasa-arvoa edistäväksi.

6. JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä tutkielmassa olen esittänyt, että valtiot hyödyntävät feminististä ulkopolitiikkaa pehmeän vallankäytön välineenä, jonka avulla ne pyrkivät sukupuolten tasa-arvon edistämisen ohella rakentamaan kansainvälistä imagoaan ja vahvistamaan relevanssiaan globaalissa politiikassa. Tutkielman tavoitteena oli tarkastella, millaisia feministisiä narratiiveja kolmen merkittävän EU-maan – Ranskan, Espanjan ja Saksan – feministisen ulkopolitiikan ohjedokumenteilla pyritään luomaan. Toteutin analyysin vertailemalla maiden virallisia feministisen ulkopolitiikan ohjedokumenteja teoriaohjaavan sisällönanalyysin avulla, keskittyen erityisesti strategiaan narratiiveihin ja erilaisiin feministisiin lähestymistapoihin.

Tutkielman keskeinen havainto oli, että vaikka feministinen ulkopolitiikka on käsite, jonka tulkinnat vaihtelevat eri valtioiden välillä, Ranskan, Espanjan ja Saksan lähestymistavat osoittautuivat yllättävän samankaltaisiksi. Kaikki kolme valtiota rakensivat kuvaa itsestään sukupuolten tasa-arvon pitkäaikaisina

edistäjinä, jolloin feministinen ulkopoliitikka näyttäytyy luonnollisena jatkumona ja välineenä edistää tasa-arvoa entistä määrätietoisemmin ja systemaattisemmin. Espanja erottui korostamalla rooliaan tasa-arvon viestinviejänä, Ranska asemoitui tienraivaajaksi ja Saksa puolestaan painotti yhteistyötä tunnustaen myös muiden maiden panokset.

Tutkimusaineistojen läpi toistui ajatus feministisestä ulkopoliitikasta välttämättömänä vastauksena globaaleihin tasa-arvohaasteisiin. Sukupuolinäkökulman nostaminen ulkopoliitiikan keskiöön esitettiin keskeisenä lähtökohtana. Ranska, Espanja ja Saksa korostivat kaikki vahvasti maailmanlaajuisuutta, kokonaisvaltaisuutta sekä systemaattisuutta tasa-arvotoimissa, vaikka Ranskan painotus suuntautui muita vahvemmin kehityspoliittikkaan. Yhteisiä temaattisia painopisteitä olivat sukupuoleen perustuvan syrjäytymisen ja väkivallan torjunta sekä poliittisen osallisuuden ja taloudellisen tasa-arvon edistäminen. Ranska ja Saksa korostivat enemmän myös oikeudellista näkökulmaa sukupuolten tasa-arvon edistämässä maailmanlaajuisesti.

Kansainvälisellä tasolla valtiot toivat esiin globaaleja ongelmia, kuten sukupuolistunutta väkivaltaa, ilmastonmuutoksen vaikutuksia ja konfliktien seurauksia marginalisoiduille ryhmille. Näiden kautta feministinen ulkopoliitikka kytkettiin osaksi globaaleja sukupuolittuneita valtarakenteita, jotka edellyttävät kansainvälistä yhteistyötä. Yhteistyötä korostetaan niin kahdenvälisesti, EU-tasolla kuin kansainvälisissä viitekehyksissä, kuten YK:n 1325 päätöslauselman ja CEDAW-sopimuksen kautta. Ranska painotti erityisesti vaikutusvaltaansa tasa-arvonormien edistämässä kansainvälisillä foorumeilla, kuten G7-ryhmässä ja YK:n turvallisuusneuvostossa.

Analyysin perusteella keskeisin ero valtioiden välillä liittyi niiden feministiseen lähestymistapaan. Kaikki kolme valtiota edustavat jossain määrin liberaalifeminististä lähestymistapaa, joskin niiden välillä on havaittavissa eroja klassisen ja intersektionaalisen feminismin painotuksissa. Ranska nojasi vahvimmin liberaalifeminismiin korostaen erityisesti naisten ja tyttöjen oikeuksia, kun taas Saksa korosti intersektionaalista feminismiä tuomalla esiin monimuotoisuutta ja sorron muotojen intersektioita. Espanja sijoittui näiden väliin: sen asiakirjoissa mainitaan intersektionaalinen lähestymistapa, mutta se ei ole johdonmukaisesti läsnä koko dokumentissa.

Vaikka feministinen ulkopoliitikka ei ole tarkkarajaisesti määritelty käsite, analyysi osoittaa, että tarkastellut Euroopan maat rakentavat politiikkansa samankaltaisten periaatteiden varaan. Eroista huolimatta feministinen ulkopoliitikka näyttäytyy Euroopan kontekstissa yhtenäisenä ja koordinoituna lähestymistapana. Ohjedokumenttien perusteella Ranska, Espanja ja Saksa näyttäytyvät vahvoina tasa-

arvon normien edistäjinä kansainvälisessä politiikassa. Tämä osoittaa, että feminististä ulkopolitiikkaa voidaan hyödyntää myös symbolisena resurssina, jonka avulla valtiot voivat erottautua globaalissa politiikassa vastuullisina ja edistyksellisinä toimijoina.

On kuitenkin tärkeää huomioida, että tämä tutkielma on toteutettu kandidaatintutkielman laajuudessa, mikä asettaa rajoituksia sen syvyydelle ja kattavuudelle. Rajaus feministisen ulkopolitiikan viestinnälliseen ulottuvuuteen ja strategiaan narratiiveihin jättää ulkopuolelle feministisen ulkopolitiikan käytännön toteutuksen ja vaikutusten arvioinnin. Lisäksi tutkielman rajaaminen kolmeen feminististä ulkopolitiikkaa soveltavaan valtioon ja niiden tuottamaan sekundääriaineistoon tarjoaa vain rajallisen näkymän Euroopan feministisen ulkopolitiikan kenttään, eikä se anna kattavaa kuvaa sukupuolten tasa-arvoon edistämisestä koko Euroopan tasolla.

Tutkielman näkökulmaa voisi jatkossa syventää analysoimalla tarkemmin, mitä viestejä feministisellä ulkopolitiikalla pyritään välittämään, miten ja kenelle ne suunnataan, sekä millaista valtiollista imagoa niillä rakennetaan eri kansainvälisissä konteksteissa. Esimerkiksi feministisen ulkopolitiikan käyttö EU:n sisäisessä vaikutusvaltakilpailussa tai suhteessa globaalin etelän kumppaneihin voisi tarjota hedelmällisen tutkimussuunnan. Jatkotutkimuksessa feminististä ulkopolitiikkaa voisi tarkastella osana laajempaa julkisuusdiplomatiaa ja maabrändiä. Kiinnostavaa olisi myös tutkia, miten erilaiset yleisöt vastaanottavat nämä viestit ja syntyykö ristiriitaa valtion viestinnän ja sen toimien välillä. Tällainen lähestymistapa syventäisi ymmärrystä feministisestä ulkopolitiikasta ei vain normatiivisena ihanteena, vaan myös strategisena viestinnällisenä keinona, jolla pyritään vaikuttamaan muihin toimijoihin ja rakentamaan valtiollista uskottavuutta kansainvälisessä järjestelmässä.

LÄHTEET

PRIMÄÄRILÄHTEET

Auswärtiges Amt Office (2023). “Shaping feminist foreign policy – Federal Foreign Office guidelines”. <https://www.auswaertiges-amt.de/resource/blob/2585076/4d2d295dad8fb1c41c6271d2c1a41d75/ffp-leitlinien-data.pdf>

Ministère de l’Europe et des Affaires étrangères (2018). “France’s International Strategy on Gender Equality (2018–2022)”. https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/meae_strategie_-_en_cle076525.pdf

Ministerio de Asuntos Exteriores, Unión Europea y Cooperación (2021). “Spain’s Feminist Foreign Policy: Promoting Gender Equality in Spain’s external action”. https://www.exteriores.gob.es/es/ServiciosAlCiudadano/PublicacionesOficiales/2021_02_POLITICA%20EXTERIOR%20FEMINISTA_ENG.pdf

SEKUNDÄÄRILÄHTEET

Kirjallisuus:

Achilleos-Sarll, Columba (2018). “Reconceptualising Foreign Policy as Gendered, Sexualised and Racialised: Towards a Postcolonial Feminist Foreign Policy (Analysis)”. *Journal of International Women’s Studies* 19(1): 34–49.

Achilleos-Sarll, Columba, Jennifer Thomson, Toni Haastrup, Karoline Färber, Carol Cohn & Paul Kirby (2022). “The Past, Present, and Future(s) of Feminist Foreign Policy”. *International Studies Review* 25(1): 3–24. <https://doi.org/10.1093/isr/viac068>

Aggestam, Karin, & Annika Bergman-Rosamond (2016). “Swedish Feminist Foreign Policy in the Making: Ethics, Politics, and Gender”. *Ethics & International Affairs* 30(3): 323–334. <https://doi.org/10.1017/S0892679416000241>

Aggestam, Karin, Annika Bergman Rosamond & Annica Kronsell (2019). “Theorising Feminist Foreign Policy”. *International Relations* 33(1): 23–39. <https://doi.org/10.1177/0047117818811892>

Aggestam, Karin & Jacqui True (2020). “Gendering Foreign Policy: A Comparative Framework for Analysis”. *Foreign Policy Analysis* 16(2): 143–162. <https://doi.org/10.1093/fpa/orz026>

Aran, Amnon & Klaus Brummer (2024). “Feminist foreign policy in Israel and Germany? The Women, Peace, and Security agenda, development policy, and female representation”. *European Journal of International Security* 9(3): 357–376. <https://doi.org/10.1017/eis.2024.6>

Brummer, Klaus (2022). “Toward a (More) Critical FPA”. *Foreign Policy Analysis* 18(1): 1–8. <https://doi.org/10.1093/fpa/orab031>

- Crenshaw, Kimberle (1991). "Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory, and Antiracist Politics [1989]." *In Feminist Legal Theory*, 1st ed., 57–80. Routledge, <https://doi.org/10.4324/9780429500480-5>
- Elgström, Ole & Malena Rosén Sundström (2024). "A European Feminist Foreign and Security Policy? Norm Contestation and Norm Negotiations in the European Parliament". *International Negotiation*: 1–31. <https://doi.org/10.1163/15718069-bja10097>
- Enloe, Cynthia H. (2014). *Bananas, Beaches and Bases: Making Feminist Sense of International Politics*. Second edition. Berkeley, California. University of California Press.
- Foster, Stephenie & Susan Markham (2023). *Feminist Foreign Policy in Theory and in Practice: An Introduction*. London New York: Routledge, Taylor & Francis Group.
- Gill-Atkinson, Liz, Alice Ridge, Joanna Pradela, Bronwyn Tilbury, Camille Warambourg & Tamara Peña Porras (2021). *From Seeds to Roots: Trajectories towards Feminist Foreign Policy*. International Women's Development Agency (IWDA).
- Guerrina, Roberta, Toni Haastrup & Katharine Wright (2023). "Contesting Feminist Power Europe: Is Feminist Foreign Policy Possible for the EU?". *European Security* 32(3): 485–507. <https://doi.org/10.1080/09662839.2023.2233080>
- Jeziarska, Katarzyna & Ann Towns (2018). "Taming Feminism? The Place of Gender Equality in the 'Progressive Sweden' Brand." *Place Branding and Public Diplomacy* 14(1): 55–63. <https://doi.org/10.1057/s41254-017-0091-5>
- Kaneva, Nadia & Cecilia Cassinger (2022). "Centering Gender in Public Diplomacy and Nation Branding: An Invitation to Reimagine the Future of the Field." *Place Branding and Public Diplomacy* 18(4): 305–313. <https://doi.org/10.1057/s41254-022-00265-3>
- Mandal, Moumita (2024). "Climate Change Exacerbated Sexual and Gender-Based Violence: Role of the Feminist Foreign Policy". *Environmental Policy and Law* 53(5–6): 401–413. <https://doi.org/10.3233/EPL-239018>
- McClintock, Anne (1995). "Introduction: Postcolonialism and the Angel of Progress". *In Imperial Leather*, 1st ed., 1–17. United Kingdom: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203699546-1>
- Miskimmon, Alister, Ben O'Loughlin & Laura Roselle (2013). *Strategic Narratives: Communication Power and the New World Order*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315871264>
- Miskimmon, Alister, Ben O'Loughlin, and Laura Roselle (2017). *Forging the World : Strategic Narratives and International Relations*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Morton, Sam, Judyannet Muchiri & Liam Swiss (2020). "Which Feminism(s)? For Whom? Intersectionality in Canada's Feminist International Assistance Policy". *International Journal (Toronto)* 75(3): 329–348. <https://doi.org/10.1177/0020702020953420>
- Nye, Joseph (2004). *Soft Power: the Means to Success in World Politics*. Public Affairs.

Nye, Joseph (2008). "Public Diplomacy and Soft Power". *The Annals of the American Academy of Political and Social Science* 616(1): 94–109. <https://doi.org/10.1177/0002716207311699>

Nye, Joseph (2011). *The Future of Power*.

Robinson, Fiona (2021). "Feminist Foreign Policy as Ethical Foreign Policy? A Care Ethics Perspective". *Journal of International Political Theory* 17(1): 20–37. <https://doi.org/10.1177/1755088219828768>

Roselle, Laura, Alister Miskimmon & Ben O'Loughlin (2014). "Strategic narrative: A new means to understand soft power". *Media, War & Conflict* 7(1): 70–84. <https://doi.org/10.1177/1750635213516696>

Rosén Sundström, Malena & Ole Elgström (2020). "Praise or Critique? Sweden's Feminist Foreign Policy in the Eyes of Its Fellow EU Members". *European Politics and Society* 21(4): 418–433. <https://doi.org/10.1080/23745118.2019.1661940>

Skjelsbæk, Inger & Torunn Lise Tryggestad (2020). "Pro-Gender Norms in Norwegian Peace Engagement: Balancing Experiences, Values, and Interests". *Foreign Policy Analysis* 16(2): 181–198. <https://doi.org/10.1093/fpa/orz028>

Smith, Karen (2020). "Missing in Analysis: Women in Foreign Policy-Making". *Foreign Policy Analysis* 16(1): 130–141. <https://doi.org/10.1093/fpa/orz019>

Tickner, J. Ann (1997). "You Just Don't Understand: Troubled Engagements Between Feminists and IR Theorists". *International Studies Quarterly* 41(4): 611–32. <https://doi.org/10.1111/1468-2478.00060>

Tong, Rosemarie & Tina Fernandes Botts (2018). *Feminist thought: a more comprehensive introduction*. Fifth edition. Routledge, an imprint of Taylor and Francis.

Thompson, Lyric & Rachel Clement (2019). "Is the Future of Foreign Policy Feminist?" *Seton Hall Journal of Diplomacy and International Relations* 20(2): 76–94.

Thompson, Lyric, Spogmay Ahmed, Beatriz Silva & Jillian Montilla (2023). "Defining Feminist Foreign Policy: The 2023 Edition". *The Feminist Foreign Policy Collaborative*.

Thomson, Jennifer (2022). "Gender norms, global hierarchies and the evolution of feminist foreign policy". *European Journal of Politics and Gender* 5(2): 173–90. <https://doi.org/10.1332/251510821X16354220233761>

Thomson, Jennifer & Leslie Wehner (2025). "The Adoption of Feminist Foreign Policy: The Cases of Chile and Sweden". *Politics & Gender* 1–23. <https://doi.org/10.1017/S1743923X24000503>

Tuomi, Jouni & Anneli Sarajärvi (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

Zhukova, Ekatherina, Malena Rosén Sundström & Ole Elgström (2022). "Feminist Foreign Policies (FFPs) as Strategic Narratives: Norm Translation in Sweden, Canada, France, and Mexico". *Review of International Studies* 48(1): 195–216. <https://doi.org/10.1017/S0260210521000413>

Zhukova, Ekatherina (2023). "A Struggle for Hegemonic Feminisation in Six Feminist Foreign Policies Or, How Social Hierarchies Work in World Politics". *Millennium: Journal of International Studies* 51(3): 839–865. <https://doi.org/10.1177/03058298231182186>

Verkkosivut ja uutislähteet

Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères (2024a). *Feminist Diplomacy – The Simone Veil Prize of the French Republic for gender equality*. <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/feminist-diplomacy/feminist-diplomacy-the-simone-veil-prize-of-the-french-republic-for-gender/>, luettu 28.12.2024.

Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères (2024b). *What is feminist foreign policy?* https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/diplomatie_fe_ministe_a5_en-v2_1__cle8c266e.pdf, luettu 28.12.2024.

Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères (2025). *France's International Strategy for a Feminist Foreign Policy (2025-2030)*. https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/feminist-diplomacy/france-s-international-strategy-for-a-feminist-foreign-policy-2025-2030/#sommaire_1, luettu 25.5.2025.

SVT Nyheter (2014). "Vill driva feministisk utrikespolitik". 3.10.2014. Uutinen. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/varmland/wallstrom-blir-utrikesminister>, luettu 25.5.2025.

SVT Nyheter (2022). "Tobias Billström: Regeringen överger benämningen feministisk utrikespolitik". 19.10.2022. Uutinen. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/nye-utrikesministern-tobias-billstrom-intervjuas-i-aktuellt>, luettu 25.5.2025.

The Center for Feminist Foreign Policy (CFFP) (2021). *The CFFP Glossary*. <https://centreforfeministforeignpolicy.org/wordpress/wp-content/uploads/2023/06/CFFPGlossaryfinal.pdf>

Ulkoministeriö (2022). *Mitä on feministinen ulkopoliitikka?* https://um.fi/uutiset/-/asset_publisher/GRSnUwaHDPv5/content/mita-on-feministinen-ulkopoliitikka-/35732, luettu 8.11.2024.

Utrikesdepartementet (2018). *Handbook: Sweden's feminist foreign policy*. Government offices of Sweden. https://www.swedenabroad.se/globalassets/ambassader/zimbabwe-harare/documents/handbook_swedens-feminist-foreign-policy.pdf